

ΑΧΑΪΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΝ.	ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ	Παλιά γειτονιά—Νανουρίσματα
ΝΑΚΗΣ	ΒΟΥΡΓΙΔΑΣ	Στὸ Δημοτικὸ τραγούδι
ΔΗΜΟΣ	ΔΑΝΑΟΣ	Οἱ πέντε κρεμασμένοι
ΚΑ.	ΚΑΡΘΑΙΟΣ	Σούρουπο στὸ ἀκρογιάλι
ΡΕΝΑ	ΚΑΡΘΑΙΟΥ	Ἄκουσέλλα
ΝΙΚ.	ΚΟΥΒΕΛΗΣ	Μιά σχολή
ΓΙΑΝ.	ΜΕΡΙΓΓΟΥΝΗΣ	Χαμένο ὄνειρο
Π. Α.	ΝΕΡΑΝΤΖΟΥΛΗΣ	Ἡ ἀκρόπολις τῶν Αἰγίων
Γ. Θ.	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	Βυζαντινὴ Αἰγιάλεια
ΚΩΣΤΑΣ	ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ	Ἀνάμνηση
ΑΡΙΣΤ.	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	Ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Παλιᾶς Βοστίτσας
ΠΕΤΡΟΣ	ΧΑΡΗΣ	Παλιοὶ καὶ νέοι ἄνθρωποι
ΜΙΧ.	ΧΕΛΙΩΤΗΣ	Αὐτοκτονία
ΚΑΛ.	ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΑΚΗ	Χωρισμός

ΧΡΟΝΙΚΑ

Σημειώματα : Πρώτη ἐμφάνιση—ἀπαραίτητη ἐξήγηση—Καὶ κάτι ἄλλο—Γιὰ τὸ Ροδά. **Κριτικὴ τοῦ βιβλίου :** **Ι. Π. Κουτσοχέρας :** Τατιάνας Γκρίστη Μιλιᾶ «Στὸ δρόμο τῶν ἀγγέλων»— **Δ. Ε.** Ἐδαγγελίδη «Νεώτερες τάσεις στὴ σύγχρονη Ἐλ. Ζωγραφικὴ.»— **Κ. Καρθαίου :** «Ὁθέλλος τοῦ Σαβιτηροῦ». **Σ. Κ :** Ἐνας Αἰγιώτης Καλλιτέχνης—**Ἐνας χαιρετισμός :** **Ι. Π. Κουτσοχέρας :** Αἰγιώτικα κρηδοχτύπια—**Ζωγραφικὴ :** **Γ. Ἀνδρικόπουλος :** Ἐκθεση Α. Δάλλα.—**Ὁ ζωγράφος Κ. Φανέλλης. Τὸ ζήτημα τῆς Βιβλιοθήκης :** **Σ. Ι. Μεντζελόπουλος :** Μιά ἐπιστολή. **Πνευματικὴ κίνηση :** Διαλέξεις, εἰδήσεις, ἀνταποκρίσεις κ.λ.π.

ΑΧΑΪΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Τεύχος 2 Φεβρουάριος 1952

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Έφημ. «ΕΡΕΥΝΑ»—ΑΙΓΙΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Έτησ. Δρ. 40.000

Έτησ. Δολ. 8

Έξαμ. » 20.000

Έξαμ. » 4

Ἡ «ΑΧΑΪΚΗ ΕΣΤΙΑ» γιὰ δεῖ δημοσιεύει ἐνυπόγραφο δὲν εὐθύνεται. Γιὰ τὰ ἐνυπόγραφα σχόλια καὶ σημειώματα, ἐπεύθονη ἡ Διεύθυνση.

Κάθε τι ποὺ ἀφορᾷ τὴν ἐκδοση (γράμματα, συνεργασίες, βιβλία, κ.λ.π) κ. Γιάννη Ἀνδρικόπουλο, Ν. Σουλιώτη 12, Αἴγιον.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Ι. Π. Κουτσοχέρα : «Γαλανὲς Πνοές».

Κ. Καρθαίου : «Ὁθέλλος».

Τ. Δόξα : «Πικρὴ Ἐποχή».

Ρένας Καρθαίου : «Τὰ πουλιά τῆς Ἰερειχῆς».

Μιχ. Ροδά : «Ἡ Ἑλλάδα στὴ Μ. Ἀσία».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Χρονικὰ τοῦ Μοριά» Α' τόμος—«Μορφές» Δεκεμβρίου Θ)νίκη.

Τιμὴ τεύχους δρχ. 3.000

ΑΧΑΪΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΣΟΥΡΟΥΠΟ ΣΤΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ

Τώρα τελειώσαν όλα. Τώρα πιὰ
εἶναι ἡ ζωὴ σου θύμηση. Ὁ βαρκάρης
ἔχει σηκώσει τὰ κουπιά,
καὶ τίποτε μαζί σου δὲ θὰ πάρεις.

Τὸ κῦμα δὲν ἀκούγεται. Θαμπὸς
ἔχει πυκνώσει ἀγάλι ἀγάλι ὁ ἀέρας.
Χωρὶς νὰ καταλάβεις πῶς,
σὲ πρόφτασε τὸ τέλος τῆς ἡμέρας.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Μᾶς ἀπομένει ἀκόμη αὐτὴ ἡ στιγμή
νὰ δώσουμε, στερνὴ φορὰ, τὸ χέρι.
Αὔριο ἡ καρδιὰ μας θὰναι σὰν ἀστέρι
καὶ ἡ σκέψη μας θὰ πελαγοδρομεῖ.

Ὅ,τι εἶχα νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ μοῦ πεῖς
τὸ πῆρε ἡ παγερὴ πνοὴ τοῦ ἀνέμου.
Λυπᾶμαι καὶ δὲ θὰθελα ποτέ μου
νὰ γίνεῖ αὐτὸ ἀφορμὴ γιὰ νὰ ντραπείς.

Ποιό δρόμο θά τραβήξω δὲν μπορῶ
νὰ ξέρω ἀκόμη κι' οὔτε καὶ μὲ νοιάζει.
Μόνο ἡ δική σου μοῖρα μὲ τρομάζει
μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἄστατο καιρὸ.

"Ελα νὰ σὲ φιλήσω, θέλω αὐτὴ
τὴν τελευταία στιγμή πού εἶσαι κοντά μου
νὰ νιώσω τὴν κρυφὴ χαρὰ ἐνὸς γάμου
στὸ ἄγνωστο ἐμπρὸς πού πάει νὰ μὲ δεχτεῖ...

ΚΑΛΛΙΡΡΩΗ ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΑΚΗ

ΠΑΛΙΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Γεννήτρα κάθε θύμησης παλιά μου γειτονιά
μὲ τὰ σπιτάκια σου τ' ἀπλά—παιδάκια ἀσπροντυμένα—
κάποια πορτούλα ὀρθάνοιχτη, κάποια κληματαριά,
καὶ δυὸ μικρὰ παράθυρα λουλουδοστολισμένα.

Κάποια γερόντισσα σκυφτὴ στῆς πόρτας τὸ πεζούλι
πού γνέθει κι' ὄλο ἀναπολεῖ τὰ δροσερὰ της νιάτα,
κάποιες παιδούλες πού ἐπαιζα κάθε βραδιὰ κρυφτούλι
στὰ περιβόλια, κι' ἄλλοτε κυνηγητὸ στὴ στράτα.

Μιά ξεβαμμένη αὐλόπορτα, κάποια μικρὴ μουριά,
μιὰ μοδιστρούλα ὁμορφονιά πῶχει τὸ νοῦ μου κλέψει,
τοῦ δρόμου κάποια ἀπόμερη κι' ἐρωτικὴ μεριά
καὶ μιὰ βρυσούλα ἀπόμερα πῶχει καιρὸ στερέψει...

Ἀπόψε πῶς τῆς θύμησης ἡ βρῦση μὲ μεθᾶ
καὶ πῶς τὸ βρόχι, μ' ἔζωσε, τῆς νοσταλγίας τὸ πλίνιο.
Τι κι' ἂν ἡ νιότη μου ἔφυγε καὶ δὲν πισογυρνᾶ,
στὰ παιδικὰ τ' ἀχνίρια μου γυρνᾶω νὰ ξανασίνω.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Εἶναι πολλὰ τὰ θέματα πού θά ἐπρεπε
συχνά νὰ ἐξετάζονται καὶ νὰ ἐλέγχονται
μέσα στὴ σημερινὴ σύγχυση ἰδεῶν. Αὐτὴ
μάλιστα τὴν ἐποχὴ, πού γίνεται ζωηρότε-
ρη ἢ φιλολογικὴ καὶ ἢ θεατρικὴ κίνηση
μὲ τὰ χειμωνιάτικα θεάτρα καὶ μὲ τὰ νέα
βιβλία πού κυκλοφοροῦν, οἱ ἱστορίες καὶ
οἱ παρεξηγήσεις γύρω ἀπὸ τὴν πνευματι-
κὴς ἐκδηλώσεις καὶ περισσότερες εἶναι
καὶ πὶδ ἐπιζητήσιμες. Ἀλλὰ συμβαίνει καὶ
κάτι ἄλλο πού δὲν ἔχει μικρότερη σχέση
μὲ τὴν πνευματικὴ ζωὴ κάθε τόπου. Αὐ-
τοὶ ἀκριβῶς οἱ μῆνες εἶναι ἡ ἐποχὴ πού
οἱ ἄνθρωποι χωρίζονται καθαρότερα σὲ
παλιούς καὶ σὲ νέους, ἴλλὰ καὶ γίνονται
πὶδ αἰσθητὰ μερικὰ μόνιμα νοσήματα
τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς καὶ τοῦ πνευ-
ματικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Καὶ μόνον, λόγου χάρι, τὸ πρόβλημα
τῆς ἐρμηνείας τῶν κωμωδιῶν τοῦ Ἀρι-
στοφάνη, πού τὸ ἔθεσε ὁ Θυμεικὸς θία-
σος μὲ τὴ «Λυσιστράτη» καὶ τὸ ἔκσμε
πάλι ἐπὶ καιρὸ τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο μὲ τὴν
«Νεφέλες», εἶναι ὀρθοῦν γιὰ νὰ χωρίσει
τοὺς ἀνθρώπους σὲ παλιού, καὶ σὲ νέους,
δηλαδή νὰ δείξει μὲ πόσο διαφορετικὴς δυ-
νάμεις πραγματοποιεῖται ἡ σύνθεση κάθε
κοινωνίας ἀλλὰ καὶ πόσες παρεξηγήσεις
μποροῦν νὰ περάσουν καὶ νὰ ζημιώσουν,
φυσικά, τὴν θεμελιώδεις ἐπιδιώξεις τοῦ
αἰσίου καὶ τῆς πολιτείας. Γιατὶ τοῦτο τὸ
παράδοξο ἔγινε καὶ πολὺ φοβᾶμαι ὅτι γιὰ
καιρὸ ἀκόμη θά γίνεται μὲ τὸν Ἀριστο-
φάνη Ὁ ἀπληροσφόρητος θεατῆς δὲν εἶ-
ναι ἀπίθανο στίς παραστάσεις τῶν κωμο-
διῶν του νὰ κρύβει κάποιον-κάπου τὸ πρό-
σώπ του ἀπὸ ντροπὴ ἢ νὰ θεωρεῖ τὸν
Ἀριστοφάνη ἀσυγχώρητο νεωτεριστὴ καὶ
ἀσυγκράτητο ἐπανοσιτῆ, ἐνῶ στὴν ἐλευ-
θεροστομία του πρέπει νὰ βλέπει ψυχικὴ
υγεία καὶ νὰ ξέρει ὅτι ὁ μεγάλος σατιρι-
κὸς ἦταν ἓνας πολὺ συντηρητικὸς Ἀθη-
ναῖος, ἓνας παρελθοντιστῆς, πού μὲ κανέ-
ναν τρόπο δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῆ τὴν
ἰδέαν τῶν σοφιστῶν καὶ ἀποδοκίμαζε

τὸ νέο σύστημα ἀγωγῆς πού ζητοῦσαν.

"Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης
εἶναι ὁ ὑγιῆς πολίτης μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς
καὶ μιᾶς ἄλλης κοινωνίας, πού, ὅσο κι'
ἂν εἶχε ἀρχίσει νὰ κάμπτεται ἀπὸ τὸν
Πελοποννησιακὸ πόλεμο, μποροῦσε ν' ἀν-
τικρύψει ἀκόμη κατὰματα τὴν ἀλήθεια,
κι' ἄς ἔχουμε πάντα στὸ νοῦ ὅταν τὸν κρί-
νομε ὅτι ἦταν ἐχθρὸς τοῦ νέου καὶ τοῦ
τολμηροῦ καὶ ζοῦσε μὲ τὴ νοσταλγία τῆς
ἠρωϊκῆς ἐποχῆς τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς
Σαλαμῖνος.

Εὐκόλο, καθὼς βλέπετε, εἶναι νὰ παρερ-
μηνευθοῦν καὶ οἱ πεποιθήσεις καὶ ἡ τέ-
χνη ἐνὸς κλασικοῦ, δηλαδή ἐνὸς πνευματι-
κοῦ ὁδηγοῦ πού ἐπρεπε πιά νὰ μὴν προ-
καλεῖ ἀπορίες καὶ παρεξηγήσεις. Ἀλλὰ
τότε πόσους φόβους εἶμαστε δικαιολογη-
μένοι νὰ ἔχουμε γιὰ ὅλες ἐκεῖνες τὴν ἰδέ-
ες, πού, μολονότι χωρίζουν τὸν κόσμο
στὰ δύο κι' ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἔπαφαν νὰ
εἶναι ρευστὲς καὶ ἀόριστες, συχνὰ ἀμφι-
σβητοῦνται καὶ ὁδηγοῦν στίς πὶδ ἄγονες
διαμάχες; Κι' ἀκόμα, σκεφθεῖτε πόση
σύγχυση πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ ὅταν συζη-
τοῦμε σήμερὰ τί εἶναι συντηρητικὸ καὶ
τί προοδευτικὸ στὴ ζωὴ καὶ στὴν τέχνη,
ἀφοῦ γίνονται τόσες παρανοήσεις ἀπάνω
σὲ κείμενα κλασικὰ καὶ ἀδιάβλητα.

Ὁ ρόλος μου δὲν εἶναι νὰ εἶμαι δάσκα-
λος, οὔτε τέτοια ἡ πρόθεσι τοῦ κειμένου
αὐτοῦ. Ἄς συχωρέσει ὁμοῦς ὁ ἀναγνώ-
στης τὸν διδακτικὸν τόνον, πού μπορεῖ νὰ
ἔχει. Δὲν θέλω νὰ διδάξω, ἀλλὰ νὰ διδα-
χθῶ μὲ τὴν ἐπίμονη, τὴν δασκαλίτικη, ἂν
θέλετε, ἐξέταση μερικῶν ἀποριῶν, πού
εἶναι καὶ δικές μου καὶ τῶν ἀναγνωστῶν
ὑποθέτω, καὶ πολλῶν ἄλλων σημερινῶν
ἀνθρώπων.

"Ἄς δοῦμε, λόγου χάρι: Πόσοι ξαί-
ρουν ὅτι ὁσα ἀπόστασι χωρίζει τοὺς συν-
τηρητικὸς ἀπὸ τοὺς προοδευτικὸς, ἄλλη
τόση χωρίζει καὶ τοὺς συντηρητικὸς ἀπὸ
τοὺς καθυστερημένους; Καὶ πόσοι δὲ
βλέπουν ὠκεανὸ δλόκληρο ἀνάμεσα σὲ

προοδευτικές και συντηρητικές ιδέες, ενώ πολύ δυσκολεύονται να πιστέψουν ότι διαφέρουν σε πολλά και βασικά ή συντήρηση και ή καθυστέρηση; "Αλλ' ἄς δοῦμε ἀπὸ πῶς κοντὰ τὰ γνωρίσματα τῶν συντηρητικῶν καὶ τῶν καθυστερημένων, ἀφοῦ αὐτοὶ θεωροῦνται πρῶτα ξαδέρφια —οἱ προοδευτικοὶ μένουν μακρὰ καὶ δὲν μπερδεύονται μαζί τους—. Συμφωνοῦν, νομίζω, ὅλοι ὅτι κάθε συντηρητικὴ ιδέα στηρίζεται στὴν παράδοση ἐνὸς τόπου καὶ ἐνὸς λαοῦ, ὅτι ἀπ' αὐτὴν ἀντλεῖ δύναμη ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὴν ἀδιάκοποι μάλιστα.

Καθὼς ὅμως ἡ παράδοση εἶναι κάτι τὸ ζωντανό, καθὼς εἶναι δύναμη ποὺ παρακολουθεῖ τοὺς λαοὺς καὶ κάνει μαζί τους βήματα, κάποτε καὶ ἄλλα ὅταν ἔρχεται ἡ ὥρα τῶν μεγάλων μετασχηματισμῶν—κι' ἐκεῖ φαίνεται πόση ἀξία ἔχει ἡ ἀληθινὴ καὶ γόνιμη παράδοση—οἱ συντηρητικοὶ δὲν δείχνουν, βέβαια, προθυμία γιὰ κάθε τόλμημα, μὰ δὲν ἔχουν καρφωθεῖ σὲ μιὰν ἡμερομηνία ἢ σὲ μιὰ συνήθεια, προχωροῦν καὶ μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς ἀργῆς κάπως προσαρμογῆς, προσπαθοῦν νὰ βρῶσονται πάντα ἀπάνω στὴν πραγματικότητα, χωρὶς ν' ἀφήνουν πίσω ὀγκύματα ἢ καὶ ἐρείπια. Εἶναι ζωντανὴ μονάδα ὁ συντηρητικὸς πολίτης ἢ ὁ συντηρητικὸς καλλιτέχνης, κι' ἂν ὅχι τίποτε ἄλλο, προσφέρει μιὰ πολύτιμη ὑπηρεσία: Ρίχνει γέφυρα ἀνάμεσα σ' ἐποχὰς καὶ σὲ κοινωνικὰ ἢ οικονομικὰ μεταβολὰς καὶ ἀγωνίζεται νὰ κρατήσει μιὰ συνέχεια στὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου.

Πῶς ὅμως νὰ ἐργασεῖ γι' αὐτὴ τὴ «συνέχεια» ὁ καθυστερημένος, ἀφοῦ φοβᾶται τὰ βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός, τὰ λίγα ἔστω καὶ μετρημένα τῶν πολὺ συντηρητικῶν, καὶ ἀποφασίζει μόνο βήματα πρὸς τὰ πίσω, πάντα πρὸς τὴν παράδοσι, πού, φυσικὰ, ἔκαμε τὴν πορεία τῆς καὶ βρίσκεται τώρα πολὺ μακρὰ ἀπ' τὴν ἀφετηρία τῆς; Στὸ δρόμο ποὺ περνάει κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό μας, σὲ κάθε δρόμο, σὲ κάθε πλατεῖα, σὲ κάθε σύ-

ναξὴ ἀνθρώπων, κινοῦνται. ἐργάζονται, συμπλέκονται πολλοί. "Αν προσέξουμε, θὰ δοῦμε τοὺς ἀνθρώπους μοιρασμένους σὲ δύο κατηγορίες: Στους συντηρητικοὺς καὶ στους προοδευτικοὺς. Καὶ ὅσο κι' ἂν ἐπιμείνουμε, δὲ θὰ κατορθώσουμε νὰ βροῦμε λίγους ἔστω καθυστερημένους. "Υπάρχουν, βέβαια, κι' αὐτοί. "Αλλὰ δὲν κατεβαίνουν ποτὲ στὸ δρόμο, στὴν πλατεῖα, στὴ σύναξη τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων. Μένουν στὴ σοφίτα, κοιτάζουν μακρὰ τὴ ζωὴ, δὲν πλησιάζουν γιὰ νὰ δεχτοῦν τὸν εὐεργετικὸ παλμὸ τῆς, καὶ προσδοκοῦν ὅτι θὰ φανοῦν στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ κοινωνικὰ καὶ πνευματικὰ καταστάσεις ποὺ βρίσκονται ἀπὸ πολλὰ χρόνια στοὺς τόπους ἀναπαύσεως ἀφοῦ πρῶτα ἔκαμαν, στὴν ἐποχὴ τους, ἀξιόλογη προσφορὰ κι' ἔδειξαν τι ἀξίζει ἡ ζωντανὴ παράδοση.

Καταλαβαίνει, λοιπόν, εὐκόλα ὁ καθένας πόσες ὥραϊες πρωτοβουλίες πηγαίνουν χαμένες ὅταν πέσουν, λ. χ. στὴ σύγχυση ἀνάμεσα σὲ συντηρητικοὺς καὶ καθυστερημένους, ποὺ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐπιζήμιες παρεξηγήσεις, ἐν' ἀπὸ τὸ πιὸ ἐπικίνδυνα νοσήματα καὶ στὴν κοινωνία μας καὶ στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ, ἀκόμη καὶ στὴν παιδεία μας, ποὺ ἔπρεπε νὰ μένει, πρὸ πάντων αὐτῆ, μακρὰ ἀπὸ τὰ ὀλοφάνερα αὐτὰ λάθη "Ἐνα παράδειγμα, ποὺ ἔξηγεῖ, ἀπὸ μιὰ τοῦλάχιστον πλευρὰ τῆς, τὴν ἑλληνικὴ καθοδαιμονία: "Ὁ Ψυχάρης. Αὐτὸς ποὺ ἦταν ὀλόκληρος μέσα στὴν ἑλληνικὴ, στὴν ἐθνικὴ παράδοση, αὐτὸς ποὺ θεωρήθηκε ἀπὸ μερικοὺς ὄπαδούς του σωβινιστὴς, πολεμήθηκε ἄγρια ἀπὸ τοὺς συντηρητικοὺς τοῦ καιροῦ του, κι' ἔφτασε νὰ διασηθεῖ φοβερὸς καὶ τρομερὸς ἐχθρὸς τοῦ "Ἐθνους. "Ὁσὸσο, καὶ μιὰ μόνο σελίδα του, τὸν «Ἑλληνικὸ Στρατιό», ἀπὸ τὸ περίφημο «Ταξείδι» του, ἂν διαβάσει κι' ὁ πιὸ ἀκατατόπιστος ἀλλὰ καλόπιστος ἄνθρωπος, θὰ βεβαιωθεί ὅτι ἦταν φανατικὸς πατριώτης αὐτὸς ὁ «ἐχθρὸς τοῦ "Ἐθνους» καὶ ὅτι πολὺ γερὰ πάταγε στὴν παράδοση, στὴν Ἑλλη-

νικὴ παράδοση.

"Αλλὰ τοὺς ἀνθρώπους θὰ τοὺς δοῦμε ἀκόμα πιὸ καθαρὰ χωρισμένους στὴν περιοχὴ τῆς Τέχνης. Πολλοὶ ρωτοῦν, καὶ μὲ περισσότερη μάλιστα ἐπιμονὴ ρωτοῦν τώρα, στὰ ἀνήσυχια μεταπολεμικὰ χρόνια: Γιατί τόση ἡ ἀπόσταση ἀνάμεσα στὸ εὐρύτερο κοινὸ καὶ σὲ πολλὰς πνευματικὰς ἢ καλλιτεχνικὰς ἐκδηλώσεις; "Ἡ ἀπάντησι δὲν εἶναι πολὺ δύσκολη. Φτάνει νὰ δεχτοῦμε ὅτι μιὰ βαθύτατη τομὴ ἐγίνε ἀνάμεσα στὶς προπολεμικὰ καὶ στὶς μεταπολεμικὰ κοινωνίες,—καὶ προπολεμικὰς ἐνωθ' ἐκεῖνες ποὺ ἔζησαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1914,—μιὰ τομὴ ποὺ δὲν περιορίστηκε νὰ μοιράσει τὰ γεγονότα καὶ νὰ τὰ κατατάξει σὲ ἱστορικὰς σελίδες ἀλλὰ προχώρησε ὡς τις συνειδήσεις, ὡς τις πιὸ ἀμετακίνητες πεποιθήσεις, φτάνει νὰ συλλογιστοῦμε καὶ νὰ ἐκτιμήσουμε τὴν ἔκτασι αὐτῆς τῆς τομῆς, γιὰ νὰ μὴ βροῦμε καθόλου περίεργη, καθόλου μεγάλη τὴν ἀπόστασι ποὺ χωρίζει ἐκείνους ποὺ ἔμειναν μὲ ὅ,τι εἶχαν συνηθίσει καὶ μὲ ὅ,τι ἦταν βίωσι σταθερῆς ζωῆς, ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποὺ ἡ μοῖρα τους τόχει νὰ ἀναζητοῦν ὅ,τι πρόκειται νὰ ἄρθει καὶ τρέχουν νὰ τὸ προὔπαντήσουν. "Ἐ, λοιπόν, αὐτὴ ἡ ἀναζήτησι εἶναι ἕνας ἀγῶνας δρόμος, ποὺ ἐλάχιστοι θεαταί, ἀναγνώστες ἢ ἐπισκέπτες ἐκθέσεων μποροῦν νὰ τὸν παρακολουθήσουν. Τοὺς ἄλλους τοὺς πιάνει ἴλιγγος. Οὔτε βλέπουν οὔτε θέλουν νὰ δοῦν ποῦ πάει ἡ ζωὴ μαζί τῆς καὶ ἡ τέχνη.

Εἶναι, λοιπόν, χωρισμένοι οἱ ἄνθρωποι: "Απὸ δῶ ἡ δραματικὴ πρωτοπορία τῆς ἐποχῆς, ἀπὸ κεῖ οἱ ἥρωες καὶ οἱ ἁσάλευτοι. Κι' ἄς ὑπάρχουν μερικὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα, ποὺ θέλουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ὅλοι ζοῦμε σὲ μιὰν ἀδιάσπαστη

ἐνότητα. Φυσικὰ, ἡ ζωὴ μας παρουσιάζει μιὰν ὁμοιομορφία, μιὰν εὐθυγράμμιση ἀπαιτήσεων καὶ ἱκανοποιήσεων, ἀλλὰ μόλις ἐξετάσουμε μὲ κάποια ἐπιμονή, θὰ δοῦμε ὅτι ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἄμεση ἐξάρτησι ἀπὸ τὸν μηχανικὸ πολιτισμὸ τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ ραδιόφωνο, ἡ πολυκατοικία, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ μετόν, ἡ ἠλεκτρικὴ κουζίνα, τὸ ἠλεκτρικὸ ψυγεῖο, ἡ ἠλεκτρικὴ σκούπα, τόσα ἄλλα γίνονται ἄμεσως δεκτὰ ἀπὸ τὸ σύνολο γιὰ τὴν βαθμολογοῦνται μὲ τὰ κριτήρια τῆς καθαρῆς χρησιμοσιότητος. Μόλις ὅμως θελήσεις νὰ μετρήσεις τὸ βαθμὸ τῆς τόλμης σὲ ζητήματα τέχνης ἢ ἐπιστήμης, γογγύρα θὰ ἐξακριβώσεις ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ἔδειχναν ὅτι ἀποτελοῦσαν μιὰν ἐνότητα ἔχουν σκορπιστεῖ σὲ ἀναριθμητὰς ὀμάδες, ποὺ τίποτα δὲν κατορθώνει νὰ τις συγκεντρώσει σ' ἕνα σύνολο. Τὸ συμπέρασμα μου δὲν πρέπει νὰ ξαφνιασει κανέναν. "Ἡ ζωὴ, ἡ κοινωνία, ἡ τέχνη, πάντα εἶχαν καὶ τοὺς παλιούς καὶ τοὺς νέους ἀνθρώπους. "Ἦταν ὅλοι χρήσιμοι γιὰ νὰ γίνε ἡ σύνθεσι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. "Αλλὰ καὶ πάντα πρέπει ν' ἀποθῶμε τοὺς καθυστερημένους, τοὺς ἄγονους. Οἱ παλιοὶ καὶ οἱ νέοι ἀνθρωποποιοὶ ἀπὸ τόσο ριζικὰς διαφορὰς χωρίζονται στὸν κύκλο τῶν ἰδεῶν, τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τέχνης, πάνε συχνὰ μαζί καὶ ἔχουν ἴσως τις ἴδιες προτιμήσεις λ.χ. ὅταν χιτίζουν ἕνα σπίτι. "Αλλὰ ὁ καθυστερημένος δὲν τοὺς ἀκολουθεῖ οὔτε ἐκεῖ ποὺ τοὺς ἐνώνει ἡ ὀποιοδήποτε μορφή χρησιμοσιότητος. "Ὁ καθυστερημένος θὰ πῆγαινε μαζί τους, ἂς ποῦμε, σὲ μιὰ πολυκατοικία, μόνο ἂν μποροῦσε νὰ κάνει σοφίτα τὸ ρετιρέ, τὸ θαυμάσιο ρετιρέ τῆς σημερινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Κι' ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὴ σοφίτα, θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ βλέπει τὴ ζωὴ.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ

ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὸ πλοῖο εἶναι ἑτοιμο γιὰ νὰ σαλπάρει. Τὰ πανιά του φουσκώνουν ὀλο παληκαριά καὶ νιότη. Οἱ σταυροὶ τῶν καταρτιῶν του βλογάνε τὸ ἀπειρο καθὼς λικνίζεται πάνω στὸ κῦμα. Ἐνα σύννεφο ἀπὸ γλάρους καὶ ἡ ἀπεραντοσύνη τοῦ πελάγου δρῶνε μέσα στὸ στενὸ χῶρο τοῦ πίνακα. Χρυσὴ ἀστραπή, ἡ κορνίζα, χαράζει γύρω τὸ φωτεινὸ στεφάνι τοῦ ὀρίζοντα. Πίσω ἀπὸ τὸ γυαλί του ἀφρίζει τὸ κῦμα. Τὸν τοῖχο τὸν ἔχει ποτίσει ἡ ἀρμύρα τῆς θάλασσας κ' ἡ ἁμαρτία τοῦ τῆξιδοῦ.

Ἀπὸ τῆ μέρα ποὺ κράμασε αὐτὸν τὸν πίνακα στὸ γραφεῖο τοῦ γιοῦ της, τὸ δωμάτιο ἔχει χάσει τὴ βελουδένια του γαλήνη. Τὸ γαλάζιο χαλί ποὺ σκεπάζει τὸ πάτωμα κρυφοσαλεύει σὰν κομμάτι πηχτὴ θάλασσα κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους. Οἱ τοῖχοι φλέγονται ἀπὸ τὸν πυρετὸ τῆς φουγῆς. Τὰ βιβλία, ποὺ μετὴν ἀσκητικὴ τους παρουσία δίδασκαν τὴν εἰρήνη καὶ τὴ ματαιότητα, τώρα φαντάζον σὰ μαῦρα λιθάρια βωριά, ποὺ θὰ στρώσουν μιὰ βραδιά, ἓνα μῶλο. Τὸ μῶλο ποὺ θὰ σφραθεῖ ὡς τὸ βάθος τοῦ πελάγου καὶ ἀπὸ ὅπου δυὸ ἀγαπημένα πόδια θὰ περάσουν ἴσως κάποτε γιὰ νὰ πηδήξουν στὸ κενό.

Αὐτὸς καὶ κείνη, Ἐξω, στὴν ἀδλή, ἔχει κρυφὰ φουτώσει τὸ πικρὸ ἀνθρσ τοῦ χωρισμοῦ. Μέσα στὸ σπίτι ἓνα θερμομέτρ' ἀνεβαίνει, ὀλο κ' ἀνεβαίνει, ὥσπου θὰ τσακίσει τὸ γυαλί του καὶ θὰ πετάξει τὸν ὑδράργυρο ψηλά. Σὰ μικρὸ ἠφαίστειο ἑτοιμάζεται νὰ σκεπάσει μετὴ λάβα του τὴν ψυχὴ τους.

Πλησιάζει ἀθόρυβη τὸ παιδί της, ποὺ γράφει συμμένο. Τοῦ χαϊδεύει τὰ μαλλιά. Στὸ ἀγγισιμά της τρεμουλιάζει τὸ χέρι τοῦ γιοῦ της.

—Νὰ σοῦ διαβάσω τοὺς τελευταίους στίχους μου, μητέρα ;

«Ἐτοιμο τὸ καράβι νὰ σαλπάρει ποῖον ἦρθε τόχατες ἐδῶ νὰ πάρει

Νιώθω πὼς μετὸ πρῶτο μαῖστράλι μιὰ σφοδρὰ θέλει νὰ ῥθει μεγάλη.»

Ἡ ψυχὴ της παγώνει. Σηκώνει τὰ μάτια της καὶ κοιτάζει τὸν πίνακα. Θὰ σαλπάρει ; Τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ σκυμμένο προσμένει, θαρεῖς «ἀνωθεν», κάποια προσταγή. Τὸν διακόπτει. Φιάνει. Ἐχει κάτι νὰ ετοιμάσει γιὰ τὸ δειπνο ἀκόμη. Ἄνοίγει βιαστικὰ τὴν πόρτα καὶ φεύγει. Ἐνας ἄνεμος παίρνει τὰ χιρτιά του ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ τὰ σκορπίζει χάμω. Φθινόπωρο.

Παραμονὴ τοῦ ἁγίου Φίλιππα. Ἡ μητέρα προχωράει μέσα στὴ νύχτα, καὶ ἡ νύχτα ἀγάλια, ἀγάλια, τὴν τυλίγει σὰν ὑγρὴ περικοκλιάδα. Ἐνα ἑλαφρὸ ἀεράκι κουνουρίζει τὰ μετάλλια φυλλιοφάνια κάποιου ἀστρου Μακρινὸ καμπανάκι ποὺ κηνάει μιὰν ἀναχώρηση Οὐράνιος φάρος, τὸ φεγγάρι, ἀνάβει καὶ σβήνει πίσω ἀπὸ τὰ μπλιάβα σύννεφα. Στὸ νοῦ της τρεμουλιάζουν οἱ στίχοι του :

Νιώθω πὼς μετὸ πρῶτο μαῖστράλι μιὰ σφοδρὰ θέλει νὰ ῥθει μεγάλη

Τυχαίνει τὸ βῆμα της. Αὔριο θὰ γιορτάσουν μαζί. Στὸ μαλλιά της παίζει ἓνα ἑλαφρὸ ἀεράκι. Τὸ μαῖστράλι ; Τρέχει.

Σὰ μεγάλα μαῦρα κομμάτια ἀπὸ μπαμπάκι πέφτει τὸ σκοτάδι γύρω της. Ὁ Θεὸς ἔχει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὴ γυναίκα τούτη.

Ξιφνιασμένη στέκει μπροστὰ στὸ σπίτι της. Ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ παιδιοῦ της ξεχύνεται ἓνα κοπάδι ἀπὸ ἄσπρα πουλιά. Σὰ νὰ ἔχει πολλαπλασιαστεῖ σὲ ἀόρατους καθρέφτες τὸ ἅγιο πνεῦμα καὶ νὰ πετάει ψηλά πρὸς τὸν οὐράνιο πατέρα. Ἡ σιωπὴ ἔχει σιγὴν πόρτα της κρεμάσει

Κατὰ τὸ ἔτος 1407 ἡ πόλις τοῦ Αἰγίου οὐ βρίσκεται ὑπὸ τὴ δεσποτεία τοῦ Θεοδώρου Β'. Παλαιολόγου. Ὁ Ἰωάννης; Ἡ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ἦρθε μετὸν ἀδελφὸ του Κωνσταντῖνο Παλαιολόγο στὸ Μοριά. Μετὸ ταξίδι αὐτὸ σκόπευε ν' ἀφίση δεσπότη τοῦ Μοριά τὸν ἀδελφὸ του Κωνσταντῖνο, ἐπειδὴ ὁ ἀσθενικὸς Θεόδωρος ἤθελε νὰ γίνῃ μοναχός. Ὁμως ἄλλαξε γνώμη ὁ Θεόδωρος, καὶ ὁ ἀδελφός του Κωνσταντῖνος ποὺ παντρεύτηκε τὴν ὄραία Θεοδώρα Τόκου, ἔγινε κύριος τῆς Γλαρέντζας καὶ πῆρε πολλὰ φέουδα στὴν Αἰγιαλεία, Μεσσηνία καὶ Λακωνία (1). Ὁ Θεόδωρος παρεχώρησε καὶ τὴ Βαρωνεῖα τῆς Βοστίτσας στὸν ἀδελφὸ του Κωνσταντῖνο. Αὐτὸς δὲ κατόρθωσε καὶ ἔγινε κύριος τῶν Πατρῶν τὸ ἔτος 1429.

(1) Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία Λεξ. Ἐλευθ. σελ. 619, Ν.Α. Βέης.

τὰ πηχτὰ κρέπια της. Τὸ ὄργανο τῆς μοναξιάς παίζει μετὴς ἀδειες νότες του τὴ συμφωνία τοῦ ἀπειρου. Μπαίνει σὲ γραφεῖο τοῦ γιοῦ της. Ἡ καρδέλα του, ἄδεια ἀμιβάδα, κείτεται νεκρὴ στὴ μέση τοῦ δωματίου. Ἐνα γάντι πεσμένο γάμω ἀπλώνει τὴν πέτσινη παλάμη του σὲ ὕστατο ἀποχαιριστιμὸ. Οἱ μπερντέδες τριβηγμένοι, ἀπὸ τὸν ἄνεμο, ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο, μετεωρίζονται σὰν πηκνωμένος καπνὸς κάποιοι βυροιοῦ ποὺ ἔχει μόλις μακρύνει. Κοιτάζει τὴν εἰκόνα. Τὸ γυαλί της εἶναι ροῖσμένο. Τὸ πλοῖο ἔχει ἀπὸ τὸ κέντρο της χαθεῖ. Οἱ γλάροι ἔχουν φύγει. Τὸ πέλαγο τὸ χαράζει μιὰ ἀσπρη γραμμὴ ἀπὸ ἀφρό. Ἀπὸ τὸ στασιμμένο γυαλί σιτίζει τῶρα τὸ ἄμυρδὸ νερὸ τῆς θάλασσας. Σὰ σταγονόμετρο τοῦ πόνου σταλάζει ἓ α ἓνα τὸ δάκρυ της, ποὺ σιγὰ σιγὰ θὰ πλημμυρίσει τὸ δωμάτιο καὶ θὰ τὸ βουλιάξει, σὰν ἄδειο κουτί, στὸ βυθό.

PENA KAPΘAIΟΥ

Ἐτσι ἔσβησε ἡ Φραγκικὴ ἡγεμονία στὴν Ἀχαΐα, ὕστερα ἀπὸ κυριαρχία 225 χρόνων (2). Μιὰ νέα ἐποχὴ ἀρχίζει γιὰ τὴν ἐπαρχία μας. Ἐλληνες μεγιστᾶνες κατέλαβαν τὴν διοίκησι.

Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ἐγκατέστησε στὴ Βοστίτσα διοικητὴ τὸ φίλο καὶ σύμβουλό του Ἀλέξιο Λάσκαρι (3) Εὐπατριδῆς καὶ γενναῖος αὐτὸς ἔλαβε μέτρα γιὰ τὴν ἀρόδο καὶ εὐημερία τοῦ τόπου.

Προσπάθησε δὲ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ὄρια τῆς δικαιοδοσίας του. Τὸ 1446 ὁμοῦς ὁ Σουλτᾶνος Μουράτ Β' ἐπέδραμε κατὰ τοῦ Μοριά μετὸ 60 χιλιάδες στρατό. Οἱ δεσπότες Κωνσταντῖνος καὶ Θωμᾶς πολέμησαν γενναῖα στὸν Ἰσθμό, ἀλλὰ σὲ τέλος ὑποχώρησαν. Ὁ Μουράτ ἔφτασε στὴν ἐπαρχία μας καὶ ἐπυρπόλησε ὄλα σχεδὸν τὰ χωριά καθὼς καὶ τὴ Βοστίτσα (4).

Ἡ πόλι μας ἔπαθε μιὰ ἀπὸ τίς τρομερότερες καταστροφές ποὺ ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Μετὰ τὴν ἄλωσι τοῦ Βυζαντίου οἱ δεσπότες Θωμᾶς καὶ Δημήτριος σκέπτονταν νὰ φύγουν στὴν Ἰταλία, ἀλλὰ σὲ τέλος ἄλλαξαν γνώμη.

Τὸ ἀδελφικὸ μῖσος δὲν τοὺς ἔφινε ἡσυχους (5) καὶ ἦταν μιὸ μεγάλη εὐκαιρία γιὰ τὸν πορθητὴ Μωάμεθ Β' ποὺ ἔβλεπε τὴ διχόνοια τους, νὰ ὀρμησῇ τὴν ἀνοῖξι τοῦ 1458 μετὸ πολυάριθμο στρατὸ στὸ Μοριά τῶν Παλαιολόγων.

Ὅταν ἔφτασε στὴν Αἰγιαλεία, ζήτησε ἀπὸ τὸ Θωμᾶ Παλαιολόγο τὴν Ἀχαΐα. Ὁ Θωμᾶς τοῦ παρέδωσε ὀλόκληρη τὴν Ἀχαΐα μαζί μετὴ Βοστίτσα. Ὁ Μωά-

(2) Ἱστορ. Ἐλλην. Ἐθνοῦς Κ. Παπαροῦ. τ. 5 σ. 285

(3) Φραντζῆς Β' κεφ. 13

(4) Μ.χ. Δούκα σ. 222 καὶ Ν.Α. Βέης.

(5) Χάμμερ Ἱστορ. Ὄθωμ. Αὐτοκρ. τ. Β. σ. 303

μεθ ὅταν ἔφευγε γιὰ τὸ Βυζάντιο διώρισε διοικητὴ τοῦ Μοριᾶ καὶ τῆς Ἀχαΐας τὸν Ὁμάρ γιὸ τοῦ Τουραχάν.

Ἀργότερα ὁ Θωμᾶς ἐπεχείρησε νὰ ἀνα καταλάβῃ ὅ,τι εἶχε παραδώσει ἀπὸ φόβο. Καὶ κατώρθωσε μὲ τὴ βοήθεια Παπικοῦ στρατοῦ νὰ κυριεύσῃ τὴν Πάτρα ἀλλὰ δυστυχῶς μόνον προσωρινῶς. Γιατὶ τὸ 1460 ὁ Μωάμεθ Β' γιὰ δευτέρη φορὰ μὲ πολὺ στρατὸ ξανιπήρε τὴν Πάτρα. Ἐγίναν φοβερὲς συγκρούσεις, καὶ ὁ Μωάμεθ κατέλαβε τὴ Βοσιτίτσα καὶ τὰ Καλάβρυτα. Μάλιστα τὸ γενναῖο φρούραρχο τῶν Καλαβρύτων, Δόξαν ὁ ὁποῖος «οὔτε τοῖς δεσπότης, οὔτε τῷ Ἀμηρᾷ (σουλιτῶ) ἐφύλατε πίστιν, ἀλλ' οὐδ' εἰς τὸν Θεὸν» κατὰ τὸν Φραντζῆ (6) ἐπριόνισε σὲ δύο καὶ ἀπὸ τῆ φρουρᾶ ἄλλους ἀπεκεφάλισε καὶ ἄλλους ἐπέολθε.

Στὴν Αἰγιάλεια κρατερὰ ἄμυνα στὴν ἐπιδρομὴ τοῦ Μωάμεθ ἀντέταξε τὸ Σαλμενίκο. Ὁ Μωάμεθ προσπάθησε νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ ζήτησε ἀπ' τοὺς κατοίκους του νὰ τοῦ παραδώσουν τὸ φρούριον. Οἱ ὑπερασπιστὲς του ὅμως τοῦ ἀπάντησαν ὅτι δὲν θὰ τοῦ παρέδιδαν τὴν πόλιν χωρὶς μάχη, «οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν ἐκόντες εἶναι σφᾶς παραδοῦναι» (7).

Ὁ φρούραρχος τοῦ Σαλμενίκου, ὁ ἀτρόμητος Γραιτῆς Παλαιολόγος πολέμησε γενναῖα καὶ τὸ φρούριον κράτησε ἕνα χρόνον.

Ὁ κάτω συνοικισμὸς τοῦ Σαλμενίκου ἀναγκάσθηκε λόγῳ λειψυδρίας νὰ παραδοθῇ στοὺς Τούρκους μόλις τὸ 1461 κατόπιν συνθηκολογήσεως. Ὁ γενναῖος Γραιτῆς Παλαιολόγος ἔφυγε καὶ πῆγε σιτὴ Ναύπλακτο καὶ ἀπ' ἐκεῖ σιτὴ Βενετία ὅπου τὸν τίμησαν καὶ τὸν διώρισε ἡ σύγκλητος ἀρχηγὸς τοῦ ἑλαφροῦ ἱππικοῦ τῆς Δημο-

(6) Φραντζῆς, Α. Κεφ. ΙΘ, σ 91

κρατίας.

Τὸ φρούριον τοῦ Σαλμενίκου ἦταν ὁ τελευταῖος προμαχῶνας τῆς ἐλευθερίας στὴν Αἰγιάλεια.

Ἔτσι ὁ Μωάμεθ μὲ τὴ δευτέρη ἐκστρατεία του εἰς τὸ Μοριᾶ κατέλυσε τὴν ἔξουσία τῶν Παλαιολόγων.

Ἀπὸ τοὺς δεσπότης ὁ Δημήτριος Παλαιολόγος παρέδωκε στοὺς Τούρκους τὸ Μυστρά καὶ προσῆλθε σιτὸ Σουλτᾶνο, ὁ δὲ Θωμᾶς πῆρε ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τῶν Πατρῶν τὴν ἱερὴ κἀρα τοῦ Πρωτοκλήτου (8) καὶ ἔφυγε ἀπ' τὴν Ἀχαΐα καὶ πῆγε σιτὴ Ρώμην σιτὸν καρδινάλιο Βησσαρίωνα. Ἐκεῖ ὡς τελευταῖος κληρονόμος τῶν Παλαιολόγων ἔτυχε μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τοῦ Πάπα.

Ὁ Θωμᾶς ἦταν φίλος τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἱερῶν κειμηλίων. Τὸ ὄνομα του εἶναι συνδεδεμένο μὲ τὴν ἐπαρχία μας καὶ θὰ μείνῃ αἰώνιο, γιατί ὡς δεσπότης ἐδώρησε διὰ βασιλικῶν χρυσοβούλου σιτὴν ἱερὰ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν τὰ ἄχραντα πάθη τοῦ Κυρίου. Αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τεμάχιο λίθου τοῦ Τάφου τοῦ Σωτήρος, ἀπὸ μέρος τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου καὶ σπόγγου καὶ ἀπὸ μέρος τῶν τριῶν ἰπὸ τὸν βόστρυχο τοῦ τιμίου Προδρομοῦ (9). Αὐτὰ τὰ ἐδώρισε ὁ Θωμᾶς χάριν τοῦ βασιλόπαιδος Λεοντίου ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐνδὺ θῆ τὸ μοναχικὸ σχῆμα, καὶ εἶχε ἰδρῦσει τὴν μονὴν του, τὴν καλουμένην τοῦ ὁσίου Λεοντίου.

Ὁ Θωμᾶς Παλαιολόγος πέθανε σιτὴ Ρώμην τὸ 1465.

ΓΙΩΡΓΟΣ Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

(7) Χαλκοκονδύλη Θ. σ. 314 καὶ Χάιμμερ Ἱστορ. Ὁθωμ. αὐτοκρατ. Τ.Π. β. 13 σελ. 314

(8) Ἱστορ. Ὁθωμ. αὐτοκρατ. Χάιμμερ τ. 2 σ. 315

(9) Αὐταρχαίωση τοῦ Βυζαντίου Ι. Μαρτίνου σ. 15 1887

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΙ

Ἀπὸ ἡμερολόγιον τῆς κατοχῆς

Ἔχει κάποιες μέρες ὁ Γενάρης πού δὲν τις βρίσκεις σὲ κανέναν ἄλλο μῆνα. Ἐτέοια ἦταν κι' ἡ σημερινή, εἴκοσι δύο τοῦ Γενάρη τοῦ 44. Ξανθᾶ: κι' ἕνας ἥλιος λαμπρὸς ἀγκαλιάζει μιὰ διάφανη μέρα. Ἐνα κορίτσι ξανθὸ προχωρεῖ σιτὸ δρόμο σου μπροστά. Βλέπεις μόνον τις πλάτες του καὶ τὰ μαλλιά του καὶ λὲς πὼς κάπου τὸ ξέρεις, κι' εἶναι κι' αὐτὸ σὴν τὴν ἡμέρα αὐτὴ πού λὲς κάπου τὴν ἔζησες. Κι' ὅσο προχωρεῖς πρὸς τὸ δρόμο συναντᾶς πρόσωπα θλιμμένα κι' ἀπορεῖς γιατί, αὐτὴ ἡ ὑπέροχη μέρα δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ τοὺς κάμει νὰ ξεχάσουν τὴ σκληρὴ τους μοῖρα ὅποια κι' ἂν εἶναι; Μὴ δὲ ζοῦμε μαζί τις ἴδιες συμφορὲς καὶ τις ἴδιες ἀγωνίες; Για τὶ σ' ἐμᾶς γέλασε αὐτὴ ἡ πρόσχαρη μέρα καὶ σ' αὐτοὺς ὄχι; Ἐμπιστεύεσαι τις σκέψεις σου αὐτὲς σ' ἕνα φίλο κι' αὐτὸς σὲ διακόπτει: «Τώρα ξύπνησες; Μὴν πᾶς κατὰ τὴν πλατεῖα, νὰ μὴ χάσεις τὸ κέφι σου...» καὶ φεύγει.

Πλατεῖα Ἀγίας Λαύρας τὴ λένε αὐτὴ. Καὶ μὲ τὸ ἡρωϊκὸ αὐτὸ ὄνομα γνώρισε δόξες. Ὁ Μεταξᾶς αἰχίωσε ἐκεῖ ἀπὸ ἕνα μπαλκόνι κι' εὐαγγελίστηκε τὸν τρίτο Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ. Ὁ περίφημος ὑποηγὸς—Διοικητὴς Πρωτευούσης Κ. Κοτζιάς σιτὸ ἴδιο μπαλκόνι ὑψωσε τὸ πελῶριο ἀνάστημά του, φόβητρο τῶν ἀντιφρονούντων πού ἀπειλοῦσε, ὁ ἀγαθώτατος, νὰ τοὺς ἐξεντώσει. Καὶ σὲ ἀκόμη παληότερη ἐποχὴ «δεκάριοι» λόγοι χάριζαν στοὺς Βισιτσαίνους τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα.

Καὶ τώρα νὰ πού τὰ κάτω δέντρα τῆς πλατείας αὐτῆς μεσοχείμωνα κρεμάσανε παρῆενους καρπούς. Ἐφτά εἶναι τὰ δέντρα καὶ στὰ πέντε κρέμονται μέντε ἄθλιοι Ἕλληνες. Ἡ τέσσερις εἶναι ξηπόλητοι κι'

ὁ πέμπτος ἐγγίζει τὴ γῆ μὲ τις ἀρβύλες του. Εἶναι ὁ χαμηλότερος κρεμασμένος ἀπ' ὄλους. Λένε πὼς ἔπαθε συγκοπή καὶ τὸν κρέμασαν πτώμα. Ἀπὸ μακριὰ φαντάζουν σὴν τέσσαρες ψεύτικες φιγούρες κρεμασμένες μέσα σὲ περιβόλι γιὰ νὰ φοβίζουν τὰ πουλιά. Σὴν τοὺς ζυγώσεις εἶνα αἰσθημα ἀθλιότητος σου σφίγγει τὴν καρδιά. Εἶναι πέντε κουρελιῆδες πού τοὺς σφίγγει τὸ λαϊκὸ αὐτὸς ὁ ἄθλιος λαϊκὸ δέτης. Ἐνα πρόστυχο σκοινὶ κακοδεμένο σιτὸ δέντρο καὶ σιτὸ λαϊκὸ πού ἀπορεῖς πὼς κράτησε τὸ σῶμα. Ὁ ἄνθρωπος ὅσο καὶ ψηλὸς νᾶναι, φαντάζει κοντὸς πάνω σιτὴν κρεμάλα γιατί τὸ κεφάλι φαίνεται ξένο πρὸς τὸ σῶμα καὶ αὐτόνομο. Δὲ δεῖ χνεὶ κνιὰ ἀγωνία τὸ μάτι. Ἀνοιχτὸ κι' ἀπλανὲς ἔχει μιὰ γυάλινη γαλήνη, ἡ γλῶσσα μελανιασμένη προβάλλει ἀπ' τὸ στόμα καὶ μιὰ λεπτὴ ἀσημένια κλωστή γλυστράει ἀπὸ τὰ χεῖλη ὡς τὸ γελέκο καὶ δίνει τὴ νότα τῆς τραγικῆς ἀγωνίας σιτὴν τόσο ἀπαθῆ μορφή πού ὁ ἑλαφρὸς ἄνεμος τὴν κάνει κάθε τόσο ν' ἀλλάζει μέτωπο.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πού κρέμονται ἐκεῖ μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀγνωστοὶ καὶ ξένοι Ἡ φρίκη μᾶς κάνει νὰ τοὺς ἀγνωοῦμε. Τὸ δράμα τους δὲ μᾶς συγκινεῖ. Γιατὶ ἡ κρεμάλα ἐξευτελίζει τὸ νεκρὸ.

Περισσότερο ζωντανεῖ μπροστά μας εἶναι ἐκεῖνοι πού τοὺς κρέμασαν. Κι' αὐτοὺς λυπόμαστε πού μπόρεσαν κι' ἔκαμαν ἕνα πρᾶγμα τόσο βδελυρὸ. Γιατὶ γιὰ νὰ βροῖσει κανεὶς ἔτσι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα δὲν εἶναι μόνον σκληρὸ ἀλλὰ καὶ διεστραμμένο. Ἔτσι πού δῆμιος καὶ θῦμα μᾶς φαίνονται συνεργοὶ μιᾶς πράξης ντροπισμένης.

Τὰ τέσσαρα αὐτὰ κορμιά πού στριφογυρίζουν σὴν τὸ πέμπτο τὸ ἀκίνητο, μαυρίσανε τὴν ὡμορφὴ ἡμέρα. Ξαναγουρίζουμε κοντὰ τους ἀπὸ μιὰ νοσηρὴ περιέφ-

για και από μιὰ επιθυμία νὰ βασανίσου με πιό πολὺ τὸν ἑαυτὸ μας. Εἶναι πέντε οἱ κρεμασμένοι και διωξ εἶμαστε ἕξη. Για τὴ στήν ἕκτη θηλειὰ κρέμεται ὁ πολιτισμός μας πού μᾶς κάνει νὰ ντρεπόμαστε για τὸν ἄνθρωπο και για τὴν καταντιὰ του. Τὰ γυάλινα μάτια τῶν κρεμασμένων πού κυττάζουν με ἐμβρίθεια τὴ γῆ εἶναι σα νὰ κυττάζουν μέσα στήν ψυχὴ μας τὴν ἀνθρώπινη βρωμα. Δὲν τοὺς κρεμάσαμε ἡμεῖς οὔτε και τοὺς γνωρίσαμε ποτέ, κι ὅμως εἶναι σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα μας στήν πιό ἀξιολύπητη μορφή της. Ἐτσι καθὼς κρέμονται ἕξευτελισμένοι, με τὶς βλαχόκαλτες, με τὰ χέρια μελανιασμένα, και τὶς γλώσσες ὄξω, θὰ θέλαμε νὰ τοὺς ἀγνοοῦμε. «Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον...» Τόσο ἡ ἀγχόνη ἀλλάζει τὰ αἰσθημάτα μας!

Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις στριφογυρῶμε γύρω τους, μαζί με τοὺς ἄλλους. Στὶς κολῶνες τὶς πλατείας διαβάζουμε τὰ ὄνόματά τους: Πετρόπουλος Διογένης (Ἄρφαρὰ) δικηγόρος, Πουλίτσας Φώτης, τεχνίτης Ἀγγιον, Μαρούδας Πάτρα, Βερσαρῶς Καλαμάτα, κι ὁ Πέμπτος ἄγνωστος και τ' ὄνομά του μοννιζουρωμένο στὸ χαρτί.

ΑΝΑΜΝΗΣΗ

Ξανοίγεται ἀντικρὺ μου μιὰ λουρίδα θαλασσινή, τὸ φῶς της με πονεῖ με τὰ γαλάζια κύματά του πὺν εἶδα στὰ μάτια σου μιὰ μέρα ἑαρινή.

*

Κι ἂν πέρασε ἡ μικρὴ χαρὰ τοῦ κόσμου κι ἔγὼ ἔχω τώρα πιὰ λησμονηθεῖ, μιὰ θάλασσα θὰ λάμπει πάντα ἔμπρός μου και μιὰ λουρίδα φῶς θὰ πλέει ξανθὴ...

ΚΩΣΤΑΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Και ταυτόχρονα καμαρώνουμε δυὸ κορσε δαρτισμένους Γερμανοὺς ἀξιωματικούς πού πέφτουν φωτογραφίες ἀπὸ διάφορες ἀποστάσεις. Ἄπάνω στὸ μπαλκόνι τοῦ ξενοδοχείου «Ξενίας» δυὸ κράνη πίσω ἀπὸ ἕνα πολυβόλο στραμμένο πρὸς τὴν πλατεία δείχνουν τὴν ἰσχύ τοῦ Γ' Ράιχ. Στρατιῶτες Γερμανοὶ ἔρχονται βιαστικοί, κυττάζουν με τὸ ψυχρὸ τους μάτι τοὺς κρεμασμένους, γυρίζουν μεταξὺ τους μερικὲς λέξεις και φεύγουν...

Κάποτε θὰ περάσει, σκέπτομαι, αὐτὴ ἡ καταιγίδα. Τὰ δέντρα αὐτὰ θὸ ξιανανθίσουν, κάποιο ἔρωτευμένο ζευγαράκι θὰ σταθεῖ κάτ' ἀπ' τὸ φύλλωμά τους κανένα δειλινὸ τοῦ καλοκαιριοῦ ν' ἀλλάξει δυὸ λόγια, και σὺ Πετρόπουλε δυστυχημένε, ἀνήσυχη ψυχὴ, δῆθεν κομμουνιστὴ πού κρέμεσαι τώρα σὺτοῦ θάχεις τέλεια ξεχαστεῖ. Κι ἡ τελαιταία σου ἡρωϊκὴ πράξι πού ἔφτυσε τὸ Γερμανὸ και πέρασε μόνο σου τὴ θηλειὰ δὲ θὰ μνημονευτεῖ πουθενά. Ἐνα μόνιο σκόνης ἤσουνα μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἀνεμοστρόβιλο...

22)1)44

ΔΗΜΟΣ ΔΑΝΑΟΣ

ΧΑΜΕΝΟ ΟΝΕΙΡΟ

Ἦρθε τὸ βράδυ γλυκὸ ἕνα χᾶδι μες τὴν ψυχὴ μου ἔχει ἀπλωθεῖ

*

Κι εἶναι τὸ χᾶδι λευκὸ μαγνάδι κάποιου μου ὄνειρου πῶχει χυθεῖ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΡΙΓΓΟΥΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΒΟΣΤΙΤΣΑΣ

1876 — 1900

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1876, μέχρι τοῦ ἔτους 1900, ἡ κοινωνικὴ κίνησις τῆς πόλεως εἰκονίζεται ἐκ τῶν συγχρόνων ἐφημερίδων. Μέχρι τοῦ ἔτους 1884, εἰς τὸ διάστημα δηλαδὴ μιᾶς ὀκταετίας ἐξεδόθησαν και ἔζησαν ἐπ' ἄρκετὸν εἰς τὸ Ἀγγιον ἕνδεκα ἐφημερίδες. Αἱ πολιτικαὶ «Νέμεσις» τοῦ Ἄνδρ. Μιχαλοπούλου (1872—1877) τὸ «Ἀγγιον» τῶν Ἄνδρ. Σηλιοπούλου και Βασ. Χριστοδουλοκούλου (1877) ἡ «Καρύμβη» τοῦ Ἀλεξ. Ἀρφαριώτη (1875) τὸ «Καθῆκον» τοῦ Θεοδ. Στριματοπούλου ἡ Σκαλι (1879), ἡ «Κιβωτός» με τὸν περιεργὸν ὑπότιτλον «Ἐφημερίς Πρακτικὴ» τοῦ Ἀλεξ. Τσινοῦκα, γραφομένη παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου Ἰω. Πυκαίου (1882), οἱ «Σημερινοὶ Καιροί» τοῦ Ἄνδρ. Σηλιοπούλου (1882—1885), ἡ «Σταθμικὴ Πλάστιγξ» τοῦ Στριμαλιὰδη (1884), και αἱ σατυρικαὶ «Κόκορας» τοῦ Ἄνδρ. Παναγιωτοπούλου (1878), «Ἐρμῆς» ἀγνώστου ἐκδότου (1879), «Σκουφῆς» ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Τρικμαῖφῶρ (1879) και «Χωριάτης» τοῦ Θεοδ. Στριματοπούλου (1883).

Ἡ πληθωρικὴ αὐτὴ δημοσιογραφικὴ ἐμφάνισις εἰς μιαν μικρὴν πόλιν 5000 κητοίκων, φανερώνει ἀναμφιβόλως, μαζὺ με τὴν ὀξύτητα τῶν πολιτικῶν ἀγῶνων και τὸν ραγδαίως ἐξελισσόμενον πολιτισμὸν τῆς πόλεως. Ἡ ἐκδοσις ἰδίως, τῶσων σατυρικῶν ἐφημερίδων, προῦ τοιθετεῖ κοινωνὸν προσηγμένον και συντάκτας πνευματιῶδεις. Ἡ σάτυρα, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ διασωθέντα φύλλα, ἰδίως τοῦ «Κόκορα», εἶναι πνευματιώδης, δημοτικὴ κάποτε, ἀλλ' οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ πρέπονος, διότι ὅ,τι διέκρινε πρὸ παντὸς τοῦ Ἀγγιῆς, κατὰ τοὺς ὁραίους ἐκείνους χρόνους, ἦτο ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς τῶν προ

σῶπων και τῶν κοινωνικῶν τάξεων.

Ἐβριστὸς και συκοφάντας οὐδέποτε ἠνέχθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ ὑπερήφανος πόλις.

Ἀλλὰ και ὅταν οἱ ἀγῶνες εἶχον προσωπικὰ και ἐπαγγελματικὰ ἑλατήρια, ἡ συζητησις κρατεῖ ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα και δὲν ἐκτρέπεται εἰς κοινωνικὰς ἀντεγκλήσεις. Ἀπόδειξις ἡ περίφημος μονομαχία τῶν ἱατρῶν διὰ τῶν στηλῶν τῆς «Νεμέσεως» και τοῦ «Ἀγγίου» διεξαχθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1877 ἐπὶ τῆς ἐκ μορφίνης δηλητηριάσεως τοῦ καθηγητοῦ Βάσση, προελθούσης ἐξ ἐνέσεως τὴν ὁποῖαν ἐνήργησεν ὁ μαθητὴς τοῦ Βίρβωχ και ἐπιφανῆς τότε ἱατρὸς Χαράλ. Φιλιππακόπουλος.

Οἱ δημοσιογραφικοὶ ἀγῶνες τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων περιστρέφονται εἰς ὄξυτάτας περὶ τὴν Διοίκησιν τοῦ Δήμου ἀντιθέσεις, εἰς ἐλεγχοὺς τῶν Δικαστικῶν και Δημοτικῶν Ἀρχῶν, και εἰς τὴν περιφρούρησιν τῆς Κοινωνικῆς ἠθικῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἡμερολήπτως τῶ ὄντι ἀγωνίζονται.

Ἀλλὰ και τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα δὲν ἀφίνουν τοὺς παλαιούς ἐκείνους ἀγωνιστὰς τῆς γραφίδος, οἱ ὁποῖοι παρ' ὅλας τὰς ἀτελείας τῶν ἐχάραξαν τὸν δρόμον εἰς ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους. Ἡ «Κιβωτός» ἰδιαιτέρως (1881) ἀγωνίζεται σθεναρῶς κατὰ τῶν μεταρρυθμιστικῶν ἰδεῶν τοῦ Ἄποσ. Μακράκη και ἕνος περιεργὸς χωρικὸς ἱερεὺς ἐκ Κλαπατσούνας, ὀνόματι Δημ. Παπαγιαννακόπουλος, δημοσιεύει εἰς τὴν στηλᾶς της πύρινα ἄρθρα κατὰ τοῦ μεταρρυθμιστοῦ, εἰς ὁραίαν διὰ τὴν ἐποχὴν Ἑλλην. γλώσσαν, με ἐπιχειρήματα φανερόντα ἀνθρώπον βαθείας θρησκευτικῆς μορφώσεως.

Τὸ Σταφιδικὸν ζήτημα, ἡ ὑψωσις τῶν τιμῶν τῆς σταφίδος και ἡ αὐστηρὰ κριτι

κή των κερδοσκοπών του υπό κρίσιν προΐοντος, απασχολεί επίσης ζωνρά τας στήλας των εφημερίδων.

Επί του σημείου τούτου προεξάρχοντος του Άνδρ. Μιχαλοπούλου δια του «Φιλοδήμου», από του έτους 1866 και έννευθεν, ή πολειμική είνε σκληρή και άμείλιτος κατά των κερδοσκοπώντων επί της κρίσεως, την όποιαν ή σταφίς διέρχεται από του 1812, όταν πρώτος ό Άνδρ. Λόντος έλαβε τά πρώτα ύπερ αυτής μέτρα, άπαγορεύσας εις τούς εκ Καλαβρύτων κατερχομένους χωρικούς την περιμετρω έμφύτευσιν, μολονότι ή παραγομένη τότε ποσότης εις την Αιγιάλειαν δέν υπερέβαινε τά δύο εκατομμύρια χιλιόλιτρα.

Άλλά και ή κοινωνική κίνησις εις τας στήλας των εφημερίδων δέν ύστερεί και είναι αύται πλήρεις από άναχωρήσεις, άφιξεις, γάμους, κηδείας και έπικηδείους. Από της (παρ' της «ροδοπαρείου και σεμνοπρεπούς δεσποίνης Μαρίας Ιωάν. Μεσσηνέζη» βαπτισάσης «τό άφελές νήτιον του Δημ. Σωτηροπούλου Ιωάννη» (Κεραυνός 1881), μέχρι της άφίξεως «των άξιοτίμων κυρίων Μπακαλαίων που κατέλυσαν παρ' τῷ κ. Λυριντζή» (του Κόκορα 1878), τό ύφος των είνε άλλοτε άφελές και νηπιώδες όπως τό βιπτισθέν νήπιον και άλλοτε ευτράπελον και ένδιαφέρον τούς στομάχους των άναγνωστών.

Η κοινωνική και έμπορική λοιπόν κίνησις της μικράς πόλεως είναι άρκούντως ζωνρά. Μεγάλα έμπορικά καταστήματα είνον ιδρυθῆ. όπως του Κ. Άθινασίου (1840) του Φιλίπ. Κωνσταντινίδη (186)) του Μιλτ. Μιτθία (1869) και άργίτερον των άδελφών Στύρου και Κωνστ. Άνδρ. κοπούλων και άλλα. Η κατά τό έτος 1887—1888 άποπεράτωσις της σιδηροδρομικής γραμμής; ή όποία σινέδεσε την πόλιν με τας Άθήνας και τός Πάτρας, έδωσε μεγάλην ώθησιν εις την έμπορικήν αυτής κίνησιν.

Τό δημόσια θεάματα δέν έλειπον ποτέ και τά περίφημα Γερμανικά Καφέ—Σανταν και Καφέ—Άμάν, οί πρόδρομοι των

σημερινών Μούζικ—Χώλ, διεσκέδιζον την άνίαν των Αιγίων, στεγαζόμενα συνήθως εις τό πασίγνωστον τότε καφενεϊον των άδελφών Γιαούρη.

Θέατρα έλειτούργουν επίσης τακτικώτατα και τά πρώτα χειμερινά τοιαύτα έστεγάσθησαν εις τό σημερινόν Δημαρχείον (1875) και εις την οίκίαν Μπούφου (1880) Ό; θερινόν θέατρον εχρησιμοποιεϊτο πρό χειρον ξύλινον παράπηγμα επί γηπέδου της οίκίας κληρονόμων Μπουρδανιώτη, μέχρις ότου κατά τό έτος 1895, ό φιλανθής και προοδευτικός Αιγιεύς Παναγ. Παναγιωτόπουλος (Χαλκανιώτης ή Κουέρος) ίδρυσεν τό πρώτον έν Αιγίῳ θερινόν θέατρον έντός του ωραίου κήπου της οίκίας του, τό όποϊον εσώζετο μέχρι του έτους 1935. Έπαίχθησαν εκεί αι «Έγκαταλείμμεναι» του Αιγιέως συγγραφέως Νικ. Άναστασοπούλου και ό Άκαδημαϊκός Σωτήριος Σείπη, νεαρώτατος τότε, άπήγγειλεν ένώπιον πολυπληθούς άκροατηρίου (1900) τά πρώτα τραγούδια του.

Εις την πλατείαν των Ύψηλων Άλωνίων, ή όποία εκαλείτο τότε «Άγνάντιο» υπῆρχε τό ρωμαντικόν καφενεϊον του Πέτρου Κουσουρή, παραπλευρώ; της οίκίας Ιωάν. Παναγιωτοπούλου, επί ξυλίνης γεφύρας στηριζομένης εις τό βάθος του κάτωθι κρηνοῦ. Εκεί συνεκεντρούτο ή θερινή κοσμική κίνησις δια ν' άτολήνη τό ύτέροχον θέαμα του Κορινθιακού και τός παραστάσεις του δημοφιλούς Καραγκιόζη, μέχρι της κατασκευής του ωραίου Δημοτικού καφνεϊου, της Πλατείας, του όποϊου οί πρώτοι ένοικιασταί υπῆρξαν οί Μίμης Ηλιόπουλος και Κίμων Δεδόπουλος και τό ότιον αντικατέστησε την ιστορικήν Μπαρτίαν του Βισ. Ηλιοπούλου.

Την ήρεμον αυτήν ευδαιμονίαν των Βουσιτισάνων εφθόνησαν οί ύποχθόνιοι Θεοί και την 21 Αυγούστου 1888 μέγας σεισμός έπροξένησε σοβαροτάτας ζημίας εις την πόλιν. Από των «Κεραυνόν» της 22 Σεπτεμβρίου του 1892, πληροφορούμεθα ότι «ό καταστρεπτικός εκείνος σεισμός έδωσε εις άχρηστίαν πεντηκοντίας οίκίας. Και οί μέν εύποροι έπεσκέυσιν τας οίκίας των, τινές δέ εκ θεμελίων, οί

δέ λοιποί εδανείσθησαν και τός έπεσκέυσαν δια να εισέλθουν εις αυτάς και άκόμη δέν εξώφλησαν τό χρέος εκείνο και όμως ούδεις έλαβε πρόνοιαν να μεριμνήσει περι αυτών».

Εις την πολιτικήν κίνησιν τό πανίσχυρον κόμμα των άδελφών Παναγιωτοπούλων, εκράτει σταθερώ; την ύπεροχήν, στηριζόμενον εις τας λαϊκάς τάξεις. Άπέναντι τούτου ίστατο τό κόμμα του άποθανόντος Διομ. Πολυχρονιάδη, υπό την ήγεσίαν του άδελφου του Σπήλιου, ως τοποτηρητοῦ του εις Ευρώπην σπουδάζοντος νεαροῦ υίου του Πολυχρόνη. Τό κόμμα έστηριζέτο επί των κεφαλαιοκρατών και ή μεγαλυτέρα εκλογική μάχη την όποιαν έδωσεν, υπῆρξεν ή Δημοτική εκλογή του 1892, κατά την όποιαν παρέταξεν έναντι του λαοφιλοῦς Δημάρχου Σπύρου Παναγιωταπούλου, τόν πλούσιον και ευυπόληπτον σταφιδέμπορον Ξενοφ. Σταυρούλοπουλον.

Ο Άγών υπῆρξεν οξύτατος και έλαβε τόν χαρακτήρα της πάλης του λαοῦ κατά των πλουσίων. Από τότε εδημιουργήθη τῷ όντι μία αντιπλουτοκρατική τάσις εις τό Αίγιον, την όποιαν ύπεβοήθουν καταλλήλως οί Παναγιωτόπουλοι και τά όργανά των, τά όποια δέν παρέλιπον ούδεμίαν ευκαιρίαν προς εκδήλωσιν άντιδράσεως κατι της επιρροῆ; των πλουσίων.

Κατά τό έτος λοιπόν 1893 άπέθανεν

ό άχθοφόρος και όψυχομιστής των σίων Κόλακας, ένας περιεργος τύπος του, εκτελών τό έπάγγελμα του με ρεδι, κόταν και ύψηλόν πύλον. Η ευκαιρία προς διακομώδησιν και έξευτελισμόν, των πλουσίων εθεωρήθη καταλληλοτάτη και άμέσως ό ράπτης Άθανάσιος Σπανός ή Μπεριέν και ό εκδότης του «Άγραμμάτου» Νικ. Φανέλλης, άδιάλλακτοι αντιπλουτοκρατικοί, ώργάνωσαν μεγαλοπρεπή κηδείαν. Όλα τά καταστήματα της αγοράς εκλείσαν και χιλιάδες λαοῦ παρηκολούθησαν την πρωτότυπον αυτήν εκφοράν. Στέφανοι κατετέθησαν και ό εκ των οργανωτών αυτής «Άγραμματος ποιητής» έξεφώνησεν επικήδειον δια του όποιου άντι να έξάρη τας ψυχομιστικές άρετάς του μεταστάντος, έπετέθη λαῦρος κατά των άνυπόπτων πλουσίων.

Αί αντιπλουτοκρατικά αύται εκδηλώσεις ήσαν άκίνδυνοι, διότι τό κομμουνιστικόν κόμμα δέν εΐχεν άκόμη έμφανισθῆ ώς οργανωμένη δύναμις. Παρά τοῦτο οί δύο πρωταγωνισταί της πολιτικοκοινωνικής αυτής φάρας, δύνανται να θεωρηθούν από τούς προδρομούς της μετ' ολίγον άρξαμένης σοσιαλιστικής κινήσεως.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Του λόγγου άηδονολάλημα, τ' ζυματωλοῦ άπλη λύρα,
της λαγκαδιά; δροσοπηγή, και του βουνοῦ φλογέρα,
του άνθώνα μας του ζηλευτοῦ τά πιό ευωδάτα μῦρα,
του Άντρειωμένου ό θάνατος, του Χάροντα ή φοβέρα.

*

Ο μισεμός του Κωσταντιῆ, της ξενητειάς τό νεῖρτι
ή άντρειωσύνη του ραγιαῖ, τό μοιρολόι της μάνας...
ώ της γενιάς άθάνατο δημοτικό τραγούδι
κρουσταλλονέρι γάμγαρο καθάριας βρυσομάνας.

Πάτρα 12)1)52

ΝΑΚΗΣ ΒΟΥΡΓΙΑΔΣ

ΜΙΑ ΣΧΟΛΗ

Υπάρχουν πράγματα που φθείρονται, μα η αξία τους επιζή, όταν μάλιστα ο σκοπός της δημιουργίας τους ήταν σπουδαίος.

Πέρασαν σαράντα χρόνια από τότε. Ήταν Γενάρης του 1911. Το κοινό της πόλεως μας δεχόταν με εξαιρετική ευχαρίστηση την είδηση ότι των Τριών Ίεραρχών μετά την εκκλησία θα γίνονταν τα εγκαίνια της Λαϊκής Σχολής Αιγίου. Ποιός ήταν ο οργανωτής της Σχολής και ποιός ο εγκαινιαστής της, για τον πνευματικό κόσμο του τόπου μας βέβαια, ήσαν γνωστοί. Ο αείμνηστος γιατρός Ανδρέας Σηλιόπουλος, καλοκάγαθος και φιλόμουσος καθώς ήταν, σε κάθε πνευματική κίνηση και εκδήλωση ήθελε να συνεργάζεται για κάτι καλό κι ανώτερο από κείνα που έπρεπε να γίνονται.

Θυμάμαι απ' τα μικρά μου χρόνια ότι ήταν πάντοτε εφορευτική επιτροπή επί σχολικών γεγονότων, εξετάσεως γυμνασίου και των σχολείων της πόλεως, από μια φιλόμουση διάθεσι του, που κάθε άρχη του ανεγνώριζε και ήθελε να ικανοποιή με τον καταλληλότερο τρόπο.

Αυτός λοιπόν ο άνθρωπος δεν ήταν δυνατὸν νὰ μείνη άργὸς σὲ ἔργα ἀπέναντι σὲ μιὰ ἔλλειψι ποῦ ἔβλεπε νὰ ὑπάρχη. Προτιήτερα κάποτε ὁ Ξενοφῶν Σταυρολόπουλος εἶχε κατασκευάσει τὸ κτίριο τῆς Ἀναπλάσεως ἀπὸ θαυμασμὸ στὸν αἰμίμη στο ἱεροκήρυκα καὶ κοινωνιολόγο Μιχ. Γαλανό, γιὰ νὰ χρησιμεύῃ ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον γιὰ μορφωτικὲς καὶ θρησκευτικὲς κυρίως διαλέξεις.

Ἀπ' τὸν καιρὸ ὅμως ποῦ ἡ Ἀνάπλασι ξέφυγε ἀπὸ τὸν κύριο σκοπὸ τῆς καὶ χρησιμεύθηκε γιὰ ἐπιχειρηματικὸς σκοποῦς ἀπὸ τότε φάνηκε ἡ ἔλλειψι ἐνὸς κέντρου γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐξυπηρέτησι τοῦ τόπου. Μ' αὐτὴ τὴν αἰτία ὁ Α. Σηλιόπουλος ἔβαλε σ' ἐνέργεια, ἀθόρυβα καὶ πέτυχε νὰ δημιουργήσῃ μιὰ εὐρύχωρη καὶ ἀπλῆ αἴθουσα στὸ δρόμο Χιλιάρ-

χου Ὁρεινοῦ. Μὲ πόση εὐχαρίστησι τρέξαμε στὰ ἐγκαίνιά τῆς.

Ἄλλὰ ποιὸς θάταν ὁ ἐγκαινιαστής τῆς, ὁ πνευματικὸς εἰσηγητὴς τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, ποῦ ἐπρόκειτο ἡ αἴθουσα αὐτὴ νὰ ὑπηρετήσῃ; Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν τότε Γυμνασιάρχῃ, τὸν ἠθογράφου λογοτέχνη Ἀντώνη Τραυλιαντῶνῃ; Σὲ μιὰ ἀσφυκτικὴ συγκέντρωσι μπροστὴ στὴν ὁποία βρισκόταν μιὰ ομάδα ἀπὸ μικρὰ παιδάκια τοῦ λουῦ ὄρφανά, φτωχὰ καὶ πολλὰ «λουστράκια», ποῦ ὅπως ξέρουμε ἡ πατρίδα τους βρῖσκεται ἐκεῖ ψηλὰ μέσα στ' ἄγωνα Ἀρχαδικὰ βουνά. ὁ ὑπέροχος ὁμιλητὴς ἔκαμε τὴν ὥραία εἰσήγησί του καὶ ἀφοῦ ἀνέφερε ὅσα καλύτερα κι' ἐπίκαιρα λόγια μπορούσε νὰ εἰπῇ γιὰ τὸ κατάλληλο τῆς ἡμέρας, ἔκαμε μιὰ θαυμάσια ἀποστροφή στὰ μικρὰ καὶ φτωχὰ ἐκεῖνα παιδάκια «Παιδιά καλὰ καὶ τίμια καὶ ἐργατικά, τὸ βλέπετε. Οἱ γονεῖς σας ἦσαν πτωχοὶ καὶ ἠναγκάσθησαν ἀπὸ τὴν πτώχειαν τῶν νὰ σὰς ρίψωσι πρόωρα εἰς τὸν ἄγωνα τῆς ζωῆς. Μὲ πόσα τᾶχα δάκρυα οἱ μαννοῦλες σας, μὲ πόσην ἐντροπὴν καὶ μὲ πόσους κρυφοὺς ἀναστεναγμοὺς οἱ πατέρες σας σὰς ἀπεχωρίσθησαν καὶ σὰς ἔσπρωξαν εἰς τὸν κόσμον, μὲ μιαν παρηγορίαν «πηγαίνετε καὶ ὁ Θεὸς δὲν θὰ σὰς ἐγκαταλείψῃ»

»Καὶ ὁ Θεὸς δὲν σὰς ἐγκατέλειψε. Ἴδου ἐπιστήμονες, ἰδου γράμματισμένοι, ἰδου πλούσιοι, οἱ ὁποιοὶ θυσιάζουν τὸν καιρὸν τῶν καὶ τὰς δυνάμεις τῶν, διὰ νὰ ἀναπληρώσουν τοὺς γονεῖς σας, διὰ νὰ δώσουν καὶ εἰς σὰς μέρος ἀπὸ τὴν μάθησίν τῶν, μέρος ἀπὸ τὴν εὐημερίαν τῶν...»

Ὅπως καταλάβουμε ἕνας ἀπὸ τοὺς σκοποῦς, ἴσως ὁ σπουδαιότερος, ἦταν νὰ χρησιμεύσῃ ἡ αἴθουσα αὐτὴ γιὰ νὰ μάθουν γράμματα, ὅσοι ἀπὸ κακὴ μοῖρα μικροὶ καὶ μεγάλοι ἔμειναν ἀναλφάβητοι.

Ἄς εἶναι τοῦτο ἕνα μνημόσυνο, ποῦ δφεύλεται στὴ μνήμη καὶ ἀξία ἐκείνων ποῦ πρωτοστάτησαν τότε γιὰ τὴ δημιουργία τέτοιων ἰδρυμάτων, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ

κάποια ὑπόμνηση γιὰ κείνους ποῦ σήμερα ὑπάρχουν καί, ὅπως πιστεύουμε, δὲν ἔλειψε ἀπ' αὐτοὺς ὁ ζήλος τῆς δημιουργίας κάποιου πνευματικοῦ ἀξιολόγου ἔργου.

Σήμερα ἡ παλιὰ ἐκείνη αἴθουσα βρῖσκεται ἐρειπωμένη καὶ ἀνύπαρκτη, περιφραγμένη μ' ἕνα ἄθλιο, ξύλινο φράχτη καὶ φυσικὰ ἀχρηστεμένη. Πόσες φορὲς ἀπὸ ἀφορμὴ διαφόρων σκέψεων γιὰ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνηση τοῦ τόπου μας δὲν τὴ θυμήθηκα καὶ δὲν τὴ φαντάστηκα ὡς τὸ καταλληλότερο οἶκημα καὶ γιὰ τὴ θέση ποῦ βρῖσκεται καὶ γιὰ τὸν τρόπο ποῦ θάταν φτιαγμένη νὰ γίνεῖ τὸ κέντρο κάθε εὐγενικῆς ἰδέας καὶ τὸ καταφύγιο, ποῦ μέσα σ' αὐτὸ θάβρισκαν τὴ στέγη καὶ οἱ μορφωτικὲς καὶ ἐπιστημονικὲς διαλέξεις καὶ κάθε καλλιτεχνικὴ πρωτοβουλία καὶ κίνηση καὶ ἀκόμα τὸ πολύχροτο πια ζήτημα τῆς Βιβλιοθήκης Αἰγίου. Γιατί ὅλ' αὐτὰ ποῦ ἀναφέραμε δὲν ἔχουν τὴ θέση οὔτε στὶς αἴθουσες τῶν κινηματογράφων οὔτε σὲ ἄλλα ὁποιαδήποτε πρόχειρα οἰκήματα οὔτε καὶ στὴ στενὴ καὶ μακρινὴ αἴθουσα τοῦ παλιοῦ Γυμνασίου.

Ἀρχαιολογικὰ θέματα

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΙΓΙΕΩΝ

Ὀλίγιν ὑπερθεν τοῦ χωρίου Χατζῆ τοῦ Αἰγίου καὶ εἰς τὴν θέσιν Ἅγιος Δημήτριος, ἐνθα ῥεῖ ὁ χειμωρώδης ῥυαξ Μιλιαγκοῦ, ἀνεύρομεν μεγαλοπρεπὴ καὶ ἀκατάστρεπτα ἑρείλια ἰσχυροτάτων τεχνῶν μετα πύργων, προϊστορικῆς Ἀκροπόλεως συγχρόνου ἐποχῆς καὶ πηρομοίας κίτασκηνῆς τῆς περιφήμου Κυκλωπείου Ἀκροπόλεως τῆς Τίρυνθος (1200—1400 π.χ.) ἧτις δικαίως ἐθεωρεῖτο ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος, ὡς τὸ ὀνομασιτικώτερον ἔργον πίσης χώρας καὶ ἐποχῆς.

Εἰς τὸν ἀναφερόμενον ἀνωτέρω τόπον αὐτὸν ἐνηργήθησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου, δαπάναις τοῦ Δήμου Αἰγίου καὶ

Θέλουν τὴν εἰδικότητά τους, τὴν κατὰλληλη ἐπίπλωσή τους, τὰ διαμερίσματά τους, ὥστε νὰ τραβοῦν, νὰ προσελκύουν τοὺς ἀκροατὰς καὶ τοὺς ἐπισκέπτας μὲ τὴν ἀνάλογη εὐχαρίστηση ποῦ τρέχει ὁ καθένας μας νὰ παίρνει μέσα σ' ἕνα κέντρο ποῦ φαντάζεται πὼς θάβρει κάποια θαλπωρὴ, ὁμορφιά, καὶ θὰ μείνη εὐχαριστημένος, ἢ ἀπὸ τοὺς λόγους ποῦ ἄκουσε ἢ ἀπὸ τὸ βιβλίον ποῦ διάβασε. ἢ ἀπ' τὴν ἐκθεσὶ τὴν καλλιτεχνικὴ ποῦ εἶδε.

Γιὰ τοῦτο δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχει κανεὶς σήμερα ποῦ νὰ νομίζει ὅτι μπορούν νὰ τελεσφορήσουν τὰ πνευματικὰ ζητήματα κάθε λογῆς στὸν τόπο μας, ἂν λήψῃ τὸ κέντρο, ὁ οὐσιοδέστερος παράγων, ποῦ πρόκειται νὰ τὰ περιθάλλῃ.

Ἄς πρωτοστατήσῃ λοιπὸν μιὰ νέα ἐξόρμησι σὺν κείνῃ ποῦ εἶδαμε πρὸ σαράντα χρόνων κι' ἄς θελήσῃ νὰ ἀναγεννήσῃ τὴν παλιὰ Λαϊκὴ Σχολὴ ποῦ μόνον σ' αὐτὴ θὰ βρῆ τὴ ζωὴν τοῦ κάθε πνευματικὸ ζήτημα τοῦ τόπου μας.

ΝΙΚ. ΚΟΥΒΕΛΗΣ

Ξένοι αρχαιολόγοι ίδια ο Γερμανός **KOERTE** και ο Γάλλος **LEBESQUE**, υπέθεσαν ότι επί της θέσεως ταύτης, δέον να αναζητηθῶσιν αἱ ἀρχαῖαι Ρῦλες. Τῆς γνώμης ταύτης τῶν ξένων τούτων ἀρχαιολόγων, εἶμαι πάντῃ ἀντίθετος. Θέλω δὲ ἀποδείξει, ὡς ἔπραξα καὶ διὰ τὴν πόλιν Τριταϊάν, ποία εἶναι ἡ ἐπὶ τόσους αἰῶνας κρυπτομένη ἐγγὺς τοῦ Αἰγίου παναρχαία πόλις. Διότι πιστεύω κατὰ βάσιν ὅτι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρυπικῆς, εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρισκῆται εἰς περιοχὴν, ἡ ὁποία τοπογραφικῶς ἀνήκει ἀνεκὰθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Αἰγίων.

Εἰς σπουδαίαν φροντίδα μὲ ἐνέβαλε ἡ ἀνεύρεσις ἐγγὺς τοῦ Β. Δ. τμήματος τοῦ Μυκηναϊκοῦ τείχους ἐπὶ τῆς πλαγίᾳ χαμηλοῦ γηλόφου ἐξ ἀσβεστοβριθοῦς ψαμμίτου, συστάδος μεγάλων σπηλαιωδῶν τάφων τῆς λεγομένης ὑστερομυκηναϊκῆς περιόδου (1100—800 π. χ.). Ἐξ ἐνὸς μόνον τάφου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μετὰ σκαφὴν βάθους 5 περίπου μέτρων, ἤγγισα τὸ ἔδιφος τοῦ σπηλαίου, ἐξήχθησαν ἀξιόλογα καὶ ποικίλα εὐρήματα τῆς ἀνωτέρω περιόδου, ἄριστα διατηρούμενα. Ἰδία κομψότατοι τυφλόστομοι ἀμφορεῖς, πιθάρια, λεβήτια καὶ ἕτερα ἄγγεῖα, ἅπαντα διακεκοσμημένα μετὰ ποικιλοχρῶμων γεωμετρικῶν διακοσμήσεων.

Ἡ ἐξαγωγή ἐκ τοῦ συμπαγοῦς ἐδάφους τοῦ σπηλαιώδους τούτου τάφου, κομψοτάτων καὶ λεπτοτάτων Φοινικικῶν

περιδεραίων, ὑπῆρξε δυσχερεστάτη. Ἐπετεύχθη ὁμοῦ δπως διὰ μαχαιριδίων, ἕνα πρὸς ἕνα, ἐξαχθῶσι ἐκ τοῦ ἐδάφους τὰ λεπτότατα αὐτὰ πλακοειδῆ ἐκ βαθέως κυανῆς ὑαλομάζης, μετὰ παραστάσεως πολυπόδων ἐπὶ τῆς πλακός, ἀποτελεσύντα ὄρμον περιδεραίου. Εἰς ἕτερον σημεῖον ἐγγὺς τῶν τειχῶν, ἀνευρέθησαν μετὰ μικρὰν σκαφὴν, θραύσματα χαλκῶν, ξιφῶν, ἐγχειριδίων, καὶ αἰχμῶν δοράτων.

Τὴν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔρευνάν μου, ἐπέστειψε ἡ ἀνεύρεσις δύο μικρῶν πολιτίμων Κορινθιακῶν ἀρυβάλων μετ' ἐγχαράκτων κοσμημάτων τῆς πρωτοκορινθιακῆς ἐποχῆς (8ος π. Χ. αἰών). Τετράπλευρον, ἴσως ἀρχαῖκόν οἰκοδόμημα, ἀνευρέθη ἐκεῖθεν μίᾳ ἀτραποῦ. Τὸ διάγραμμα τοῦ οἰκοδομήματος τούτου διασώζεται πλήρως.

Τόσον τὰ ἐν Τραπεζᾷ καὶ Χατζῆ ἔρευνηθέντα ἐρείπισ, ὅσον καὶ τὸ ἀνακαλυφθὲν μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον, ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ ἀρχαιολογικῇ περιοχῇ τοῦ Αἰγίου μὲ πείθουν ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Αἰγιαλοῦ, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς νῦν παραλίας τοῦ Αἰγίου, καὶ τῆς σημερινῆς πόλεως καὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων κυκλωπέων δχυρώσεων ἐν Χατζῆ Αἰγίου, μία καὶ ἡ αὐτὴ ὑπάρχει σχέσις, διὰ μέσου τῶν διαρυσάντων αἰώνων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν προϊστορικὴν καὶ μεθυστέραν ἱστορίαν τῆς ἐνδόξου Μητροπόλεως τῶν Ἀχαιῶν.

Π. Α. ΝΕΡΑΝΤΖΟΥΛΗΣ

ΕΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙ
ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΥ
"ΠΕΡΣΙΚΑ ΡΟΥΜΠΑΓΙΑΤ"

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ

Ἡ δημοτικὴ μας ποίηση εἶναι ὁ καθρέφτης τῆς ζωῆς μας, ποὺ ἀπεικονίζει πιστὰ τὸ λαϊκὸ αἶσθημα, τοὺς κρυφούς πόθους καὶ τὶς τρανὲς λαχτάρες τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνους. Οἱ ἐντυπώσεις κι' οἱ συγκινήσεις, οἱ χαρὲς κι' οἱ στενοχώριες διὰ τὰ κρυφὰ συναισθήματα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ἔχουν παρθεῖ ἀπὸ τὸν ἄγνωστο λαϊκὸ τραγουδιστὴ κι' ἔχουν γίνῃ τραγούδια ἀθάνατα καὶ συνάμα στοιχεῖα πολύτιμα γιὰ τὴ μελέτη τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ μάνα—ἡ στοργὴ τῆς, ἡ πίστη κι' ἡ ἀφοσίωσή τῆς, ἡ γνώμη τῆς κι' ἡ εὐχὴ τῆς, ὁ ἴσκιος τῆς κι' ἡ θαλπωρὴ τῆς—σὲ κάθε στιγμὴ καὶ σὲ κάθε περίστασι τῆς ζωῆς τῆς, πάντα ἐμπνέει καὶ δονεῖ τὶς εὐαίσθητες χορδὲς τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιστῆ. Κι' ἄπειρα εἶναι τὰ τραγούδια τοῦ ποὺ ἐξυμνοῦν καὶ ποὺ ἀνεβάζουν τὴ μάνα σὲ πῶς ψηλότερο ἠθικὸ σκαλοπάτι τῆς οἰκογένειας καὶ τῆς κοινωνίας. Ὅμως σκοπὸς μας σήμερα, δὲν εἶναι νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ δημοτικὰ τραγούδια ποὺ πέρουν τὴν κυρία τους ἐμπνευση ἀπὸ τὴ μάνα, ἀλλὰ γιὰ τὰ τραγούδια τῆς μάνας, αὐτὰ ποὺ σχεδιάζει, μελοποιεῖ καὶ τραγουδάει ἡ ἴδια ἀπὸ μιὰ ἀσβυστη ψυχικὴ ἀνάγκη, ἀπὸ τὴν ἀπέραντη στοργὴ κι' ἀγάπη ποὺ τρέφει γιὰ τὸ παιδί τῆς. Θὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ νανουρίσματα, γιὰ τὰ γλυκά, ἀπαλὰ καὶ μακρόσυρτα, αὐτὰ αὐτοσχέδια τραγουδάκια ποὺ τὰ κελαιδαίει ἡ τρυφερὴ φωνὴ τῆς μάνας πάνω ἀπ' τὸ προσκέφαλο τοῦ μικροῦ τῆς παιδιοῦ γιὰ νὰ τ' ἀποκοιμίσει.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ συναισθηματικὸς κόσμος τῆς γυναίκας εἶναι πολὺ εὐαίσθητος. Γι' αὐτὸ ἡ χαρὰ γιὰ τὸ παιδί τῆς, ἡ στοργὴ κι' ἡ τρυφερὴ τῆς ἀγάπη, τὰ ὄνειρα κι' οἱ κρυφοὶ πόθοι ποὺ τρέφει γι' αὐτό, πλημμυρίζουν κάθε γωνιὰ τῆς ψυχῆς τῆς καὶ ξεχυλίζουν μέσα στοὺς χαριτωμένους καὶ γεμάτους τρυφερότητα στίχους τοῦ νανουρίσματος :

Ὁ ὕπνος θρέφει τὰ παιδιὰ
κι' ὁ κάμπος τὰ μουσχάρια
κι' ἐμένα τὸ πουλάκι μου
τὸ θρέφουσε τὰ χάρδια.

Μὴ φανταστῆ κανεὶς πὼς τὸ νανουρί

σμα εἶναι μιὰ ἀναπόφευκτη ἀπαιτήσις τῆς φύσης γιὰ τὸ παιδί. Ὁχι! Τὸ παιδί καὶ χωρὶς τὰ νανουρίσματα τῆς μάνας θὰ κοιμηθεῖ κι' ὁ ὕπνος χωρὶς τὸ παρακάλια τῆς θάρθει νὰ τὸ πάρει.

Εἶναι ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο ἕνα αὐτόθρομητο ξέσπασμα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς κόσμου, μιὰ ψυχικὴ ἀνάγκη τῆς μάνας ποὺ τὶς ρίζες τῆς θὰ τὶς βροῦμε στὴ μητρικὴ στοργὴ καὶ τὴν ἀληθινὴ χαρὰ ποὺ νοιώθει γιὰ τὸ σπλίχνο τῆς. Δίπλα στὴν κόμηνια τοῦ μ' ἀνοιχτὰ τὰ μάτια δνειρεύεται. Βλέπει ὅλη του τὴ ζωὴ νὰ κυλάει σάν παραμυθὴ μ' ὅλες τὶς χάρες καὶ τὰ μάγια του.

Ὁνειρα μεγάλα καὶ χρυσᾶ. Τὸ φαντάζεται παλληκάρι, ὁμορφὸ λεβέντη. Ἡ καρδιά τῆς μεθάει ἀπὸ εὐτυχία, ἡ μορφὴ τῆς λάμπει ἀπ' τ' ἀντιφέγγισμα τ' ὄνειρου ποὺ πλάθει, κι' ἡ φωνὴ τῆς ποὺ σὲ καμμιὰ ἄλλη περίστασι δὲν ἔχει τόση γλύκα καὶ τόση τρυφερότητα, τοῦ ψυθιρίζει ἀπαλά :

Ἦπνε, ποὺ παίρνεις τὰ μικρά,
ἔλα πάρε καὶ τοῦτο
μικρὸ-μικρὸ σοῦ τῶδωκα
μεγάλο φέρε μοῦ το...
Μεγάλο σάν ψηλὸ βουνὸ
ἴσο σάν κυπαρίσσι
κι' οἱ κλώνοι του ν' ἀπλώνονται
σ' ἀνατολὴ καὶ δύση!

Στέκεται γιὰ λίγο, τὸ κοιτάει μὲ κρυφὴ λαχτάρα. Δὲ τὸ χορταίνει μὲ τὰ μάτια. Τοῦ σᾶζει μὲ προσοχὴ τὰ σουχαλάκια του καὶ ξαναρχίζοντας τὸ ρυθμικὸ κούνημα τοῦ μικροῦ σκαφιδιοῦ, συνεχίζει :

Ναὶ-ναὶ-ναὶ τοῦ λέγανε
καὶ μοῦ τὸ παντρεύανε
καὶ τοῦ δίνανε προικιά
ἕνα κόσκινο φλουριά...
Θὰ καλέσω τὸν ἀλῆ
νὰ σαρώνει τὴν ἀύλη
θὰ φωνάξω τὸν ἀράπη
νὰ τοῦ κουβαλάει τ' ἀλάτι...

Τὸ παιδί τῆς τὸ φαντάζεται μεγάλο ἔτοιμο γιὰ νὰ παντρευτεῖ. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο ὄνειρο τῆς μάνας. Θέλει, νὰ ἰδεῖ τὶς χαρὲς του, νὰ γελάσει λίγο κι' ἡ δική τῆς πικραμένη καρδιά κι' ὕστερα ἄς γίνῃ ὅτι ἔχει νὰ γίνῃ. «Ἄς παντρεύω πρῶτα τὸ παιδί μου κι' ὕστερα ἄς πεθᾶνω», τὴν ἀκοῦμε νὰ λέει συχνά.

Πλάθοντας λοιπόν τ' ἄνευρο τῆς αὐ-
ριανῆς του χαρᾶς, προφητεύει ἀπὸ τώρα
τὸ γάμο του :

Κοιμάται τὸ παιδάκι μου
καὶ στείλαν ἄρραβῶνα
μὰ ἐγὼ τοὺς ἐπαρήγγειλα
δὲν τὸ παντρεύω ἀκόμα.

Ἔλα ἀνεξαιρέτως τὰ νανουρίσματα εἶ-
ναι τραγούδια χαρᾶς. Προμαντεύουν ὅλα
τὸ μέλλον τοῦ παιδιοῦ τόσο εὐχάριστο καὶ
τόσο εὐτυχημένο πὸν θαρεῖς πὼς ἡ κα-
κία, τὸ ἀνθρώπινο μῖσος, ὁ πόνος κι' ἡ
πίκρα δὲν ὑπάρχουν πιά. Κι' εἶναι φυ-
σικὸ αὐτό. Γιατί ἡ μάνα ἀπάνω στὸν τό-
σο ἐνθουσιασμό της δὲ μπορεῖ νὰ τρα-
γουδίσει γιὰ τὸν πόνον καὶ τὴν πίκρα πὸν
θὰ κερᾶσει αὐτοῖς ἡ ζωὴ στὸ σπλάγνο
της. Ἔλα τὰ βλέπει ῥόδινα κι' ἡ ζωὴ
εἶναι πέρα γιὰ πέρα ὁμορφῆ χωρὶς οὔτε
ἕνα ἀγκάθι κακίας. Κοι μὲν τελειώσει
τὸ ἕνα νανουρίσμα ἀρχίζει τ' ἄλλο :

Νάνι-νάνι-νάνι-νάνι
ὄθε τὸ πονεῖ νὰ γιάνει.

Ἔλα ὕπνε ὕπνωσέ το
καὶ γλυκὰ ἀποκοίμησέ το...

Ἄπνο δὲν ἀργεῖ νᾶρθῃ. Τὸ παιδί
μισοζαλισμένο ἀπ' τὸ κούνια κι' ἀπ' τὸ
τραγούδι κλίνει τὰ μιστάκια του κι' ἀφί

νει τὴ μάνα του νὰ συνεχίζει τὸ νανουρί-
σμα, νὰ παρακαλεῖ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς
φύσης, τὰ ῥόδια, καὶ τὰ κρίνα, τὰ πουλιά
καὶ τὰ χελιδόνια νὰ παραστέκουν στὸν ὕ-
πνον του :

Φέρε ὕπνε στὸ πλευρό του
στὸ χρυσὸ προσκέφαλό του,
τὰ λουλούδια, τὰ πουλάκια
καὶ τῆς νύχτας τ' ἀστεράκια.

Ἡ μάνα εἶναι πάντα ὑπερήφανη. Ἄπ-
νο ἄσκημο κι' ἄν εἶναι τὸ παιδί της, πο-
τὲ δὲ θὰ τὸ παραδεχτεῖ παρὰ θὰ πεῖ πὼς
εἶναι τ' ὁμορφώτερο καὶ τὸ καλλίτερο :

Ἔλα πάρ' καὶ τὸ δικό μου
τ' ὁμορφώτερο τοῦ κόσμου...

Καὶ μὲν μάνα ! Τώρα τοῦτον τὸν και-
ρὸ καινούριοι, παράξενοι ἄνεμοι πνέουν
μὲς τίς κοινωνίες καὶ σίς οἰκογένειες.
Φωχεῖ μανούλα ἐσένα ἄ; μὴ σὲ παρα-
σύρουνε. Σκῦψε πάλι ὅπως καὶ πρῶτα ἀ-
πάνω ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ μικροῦ σου ἀ-
γαπημένου παιδιοῦ καὶ τραγούδα τρυφερὰ
τὰ διαφορώτερα στιχογραφήματα πὸν ἔχουν
ἀκουστεῖ ἀπὸ ἄνθρωπινα χεῖλη. Νανουρίζει
τὸ παλληκάρι σου, τὴν αὐριανὴ γενιά,
τὴν ἴδια μας τὴν Ἑλλάδα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

Ἔτσι δὴ τὸ βραδινὸ, πούμαι μονάχος, καὶ πονῶ
καὶ σ' ἕναν ἔρωτα τρανὸ τὴ σκέψη μου ἔχω ἀράξει,
ἔλα κοντὰ Μάνα μου ἐσύ, πούχεις ἀγάπη περισσή,
φέρ' τὴν καρδιά σου τὴ χρυσή, τὸ χέρι μου ν' ἀδράξει :

*

Ἄχ τὴ καρδιά σου νὰ βιστώ—πουλάκι, λέξ, λαχταριστό—
καὶ μὲ τὰ χεῖρα νὰ κλεισῶ. Ἰὰ χιλιομαγεμένα,
καὶ τὸ πρῶτ', πόση χηρὰ, τὰ χέρα τοῦτα τὰ πυρὰ,
πούσανε λάγνα μιὰ φορά, θὲ νᾶνε, ἄχ παγωμένα.

*

Θὰ ἴχει, Μάνα, ἡ παγωνιά, κοκαλισμένα μ' ἀπονιά
μὰ στοῦ δωματίου μιὰ γωνιά, γιὰ σένα θάχω ἀφίσει
ἕνα χαρτί, ν' ἀνιστορεῖ, Θεέ μου, ὅσο πένθημα μπορεῖ,
(ἄχ, τὸ χαρτί ποιὸς θὰ τὸ βρεῖ;) μιὰ πονεμένη ζήση.

Κόρινθος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΕΛΙΩΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ

Μᾶς συγκίνησε βαθειὰ ἡ θεομὴ κι' ἐγκάρδια ὑποδοχὴ πὸν ἐπεφύλαξε στὸ πρῶ-
το μας τεῦχος τὸ ἀναγνωστικὸ κοινό, τόσο ἐδῶ ὅσο καὶ στὴν πρωτεύουσα. Αὐτὴ ἡ
καθολικὴ καὶ γεμάτη εὐκρίνεια, ἐκδήλωση, νοιώθουμε πὼς μᾶς ἐπιβάλλει πολλὰς
καὶ μεγάλας ὑποχρεώσεις γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἐμφάνιση τοῦ περιοδικοῦ σὲ περιεχόμενο
καὶ μορφή, ὑποχρεώσεις πὸν δὲν πρόκειται νὰ μείνουν ἀνεκπλήρωτες.

Δὲν ἔλειψαν, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, οἱ «κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις» πὸν τ' ὁμολογοῦ-
με μὲ ἀπόλυτη εὐκρίνεια, ὅχι μόνο δὲ μᾶς ἐκακοκάρδισαν καὶ δὲ μᾶς ἀπογοήτευ-
σαν, ἀλλὰ ἀντίθετα μᾶς ἔδωσαν χαρὰ καὶ δύναμη γιατί πιστεύουμε πὼς κάθε νέα,
σοβαρὴ κι' ἀξιόλογη δημιουργικὴ προσπάθεια δὲν πρέπει νὰ περνᾶει ἀπαρατήρητη,
ὅλλὰ νὰ προκαλεῖ τὴν κριτικὴ καὶ τὸν ἐλεγχο καὶ νὰ γίνετα ἀφορμὴ νὰ διαχωρίζεται
ὁ ἀνεύθυνος ἀπὸ τὸν ὑπεύθυνο καὶ σοβαρὸ λόγο, ἔτσι πὸν νὰ μπορεῖ ν' ἀξιολογηθεῖ
καλλίτερα τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο καὶ ἡ αἰσθητικὴ καλλιέργεια τοῦ κοινοῦ στὸ ὁποῖον
ἀπευθύνεται.

Πιστεύουμε στὴ γόνιμη καὶ θετικὴ προσφορὰ τῆς κριτικῆς στὰ γράμματα καὶ
τὴν ἀγαπᾶμε καὶ τὴ σεβόμαστε καὶ γι' αὐτὸ θὰ τὴ δεχόμαστε κάθε φορὰ μ' ἀγάπη
καὶ χωρὶς φανατισμούς, ἀφοῦ—τὸ ἔχουμε ξαναπεῖ—ὁ σκοπὸς μας δὲν εἶναι νὰ κατα-
στήσουμε τὴν «Ἀχαϊκὴ Ἔστια» ὄργανο προσωπικῶν ἐπιδείξεων, ἀλλὰ μέσον πνευμα-
τικῆς καλλιέργειας καὶ δημιουργίας νέας τοπικῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς.

Φτάνει—τὸ τονίζουμε—ἡ κάθε κριτικὴ νὰ μᾶς πείθει ὅτι εἶναι ἐντιμὴ καὶ ὅτι
δὲν ὑπαγορεύεται ἀπὸ ἐλατήρια πὸν δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν τέχνη.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΕΞΗΓΗΣΗ

Ἀναγνωρίζουμε τὴν ἀγαθὴ πρόθεση,
τὸν ἐνθουσιασμό καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν
Πατριῶν φίλων μας, πὸν μὲ τόσο ὄ-
ρατα λόγια ὑποδέχτηκαν κι' ἐσχολίσσαν
τὸ περιοδικὸ μας ἀπὸ τίς στήλες τοῦ Πα-
τρινοῦ τύπου, καὶ τοὺς εὐχαριστοῦμε θερ-
μότερα. Ἰδιαιτέρως στὸν κ. Καραλή, πὸν
ἀσχολήθηκε ἐκτενέστερα μὲ τὴν «Α. Ε.»
ἀπὸ τὴν «Πελοπόννησος» τῆς 19)1)52, ὁ
φείλομε καὶ μιὰν ἀπαραίτητη ἐξήγηση :
Ἄχ μόνο δὲν ἔχουμε ἀντίρρηση γιὰ ὅσα
μᾶς γράφει γιὰ τοὺς Πατρινοὺς λογοτέχ-
νες, ἀλλὰ καὶ μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ περι-
φάνεια θὰ δεχτοῦμε καὶ θὰ ἐμφανίσουμε
συνεργασίαν τοὺς ἀπὸ τὴν «Ἀχαϊκὴ Ἔ-
στια» πὸν τὴ θεωροῦμε περιοδικὸ τῆς
Ἀχαΐας καὶ ὅχι τοῦ Αἰγίου. Ἡ Πάτρα
εἶναι τόσο κοντὰ σὴ μικρὴ μας ἐσπέρια
γι' ἔχει τόσο σύνδεσμο ἱστορικὸ, πνευμα-
τικὸ καὶ κοινωνικὸ μὲ τὴν πόλη μας, ὅ-
στε νὰ τὴν αἰσθανόμαστε σὰν ἕνα μέρος

ἀναπόσπαστο ἀπὸ τὴ ζωὴ μας. Τὸ ἴδιο
θὰ κάνουμε καὶ μὲ ὄλους τοὺς λογοτέχνες
τοῦ Αἰγίου καὶ τῆς λοιπῆς Πελοποννήσου.
Μὰ ὅπως θὰ κατανοεῖ ὁ ἀγαπητὸς μας
κ. Καραλῆς ὅλ' αὐτὰ δὲν ἦταν δυνατό
νὰ γίνον ἀπ' τὸ πρῶτο τεῦχος μας, ἀ-
φοῦ ἀκόμη ὅλος αὐτὸς ὁ πνευματικὸς κό-
σμος μᾶς εἶναι ἄγνωστος. Αὐτὸ ἄλλωστε
ἐπιδιώκουμε : Νὰ γνωρίσουμε τοὺς συμ-
πατριῶτες μας καὶ νὰ συνδεθοῦμε μαζί
τους πνευματικὰ διὰ τῆς «Ἀχαϊκῆς Ἔ-
στιας».

ΚΑΙ ΚΑΤΙ ἌΛΛΟ

Σχολιάστηκαν πὸν εὐρύτητα στοὺς κύ-
κλους τῶν ἀναγνωστῶν οἱ συνεργασίες
γνωστῶν ἀθηναίων λογοτεχνῶν πὸν δι-
μοσιεύτηκαν στὸ πρῶτο μας τεῦχος. Ἄπ-
σον ἀφορᾶ τὸ ζήτημ' αὐτό, ὀφείλομε νὰ
δηλώσουμε ὅτι δὲν ἔχουμε προκαταλήψεις
γιὰ τίς σχολὰς καὶ τοὺς λογοτέχνες τοῦ κέν-
τρου, οὔτε μπορούμε ν' ἀποκοποῦμε τε-

λείως απ' την παράδοση κι' από τις ρίζες της πνευματικής μας ζωής, με την ιδέα, ότι, τ'άχα, αυτοί γέρασαν κι' ότι εμείς δημιουργούμε τη νέα ελληνική λογοτεχνία. Ούτε πάλι με τη δικαιολογία ότι η «Α. Ε.» είναι περιοδικό της 'Αχαΐας, μπορούμε να παραγνωρίσουμε τους πνευματικούς έργατες της υπόλοιπης 'Ελλάδος. 'Αλλοι μόνον μας, αν στείσουμε τέτοια απομονωτικά τείχη γύρω απ' τη ντόπια λογοτεχνία μας. Καθρέφτη της πνευματικής ζωής του νομού μας φιλοδοξούμε να κάνουμε την «'Αχαϊκή 'Εστία». 'Αλλά οι στήλες μας θ'άναι πάντα φιλόξενες και στους πνευματικούς ανθρώπους της πρωτεύουσας. Θά προσπαθούμε μόνο οι εργασίες τους ν'άναι άνεκδοτες γιατί έτσι μόνο το έργο μας θ'άναι δημιουργικό και χρήσιμο.

ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΔΑ

Το μήνα αυτό κλείνουν τέσσερα χρόνια απ' το θάνατο του Μιχάλη Ροδά. 'Από τότε που πέρασε το σύννεφο της ζωής μέχρι σήμερα, ούτε ένα κείμενο δε γράφτηκε, ούτε ένα φιλολογικό μνημόσυνο δεν έγινε από τους φίλους πατριώτες του. 'Εχει τέλεια ξεχαστεί.

'Η προσφορά του όμως στα νεοελληνικά γράμματα είναι τόσο σπουδαία, ώστε δε χωράει δικαιολογία αν αφήσουμε να περάσει απαρατήρητη κι' η φεικινή επέτειος του θανάτου του. 'Αλλά μη φανταστεί κανείς πως με το σημείωμα τούτο προσπαθούμε να εκπληρώσουμε το χρέος μας απέναντι στον άνθρωπο και στο έργο του. Για το Θεό, όχι! 'Εδώ θέλουμε να δώσουμε μόνο μια υπόσχεση: Πώς ένα απ' τα κατοπινά μας τεύχη θ'άναι αφιερωμένο στον πατριώτη λογοτέχνη και πνευματικό άνθρωπο, Μιχάλη Ροδά. Τίποτ' άλλο.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τατιάνα Γκρίτση—Μιλλιέξ: «Στο Δρόμο των 'Αγγέλων».

Πρόκειται για μιὰ σημαντική προσφορά στα ελληνικά γράμματα. 'Ο μύθος πλέκεται, βέβαια, σε ένα δρόμο της Μαρσί-

λιας ανάμεσα στις μικρές θιάρξεις των πρώτων θρανίων της πολιτείας τούτης. 'Ομως τα φτερουγίσματα της τρυφερής ηλικίας έχουν το πανανθρώπινο στοιχείο και η ήρωίδα του έργου που μετουσιώνει σε τέχνη τους παιδικούς παλμούς είναι δικιά μας, κι' άς την διεκδικεί και η φίλη χώρα. 'Η Τατιάνα Γκρίτση—Μιλλιέξ έχει την τέχνη να δημιουργη τύπους και να συγκινεί. Με την αφήγηση και τον πλούσιο διάλογο του έργου μας προσφέρεται ο κόσμος του παιδόκοσμου άδρός και συγκλονιστικός. 'Η Εύα Βλάμη—η δημιουργός του «Σκελετόβραχου»—μάς έδωσε τον τύπο ενός Δόν Κιχώτη του πανιού και της θάλασσας που συγκλονίζει και συγκινεί. 'Αλλά και η Τατιάνα Γκρίτση—Μιλλιέξ (που καλά θά έκανε να μη προσφεύγει σε μερικές τολμηρές εκφράσεις κάπως παράφρονες στην όλη σύνθεση του έργου) συγκινεί και συγκλονίζει με τους μικρούς Δόν Κιχώτες της.

Δ. Ε. Εὐαγγελίδη: «Οι νεότερες τάσεις στη σύγχρονη 'Ελλην. ζωγραφική».

«Του καθενός καθήκον είναι να μελετάει την ιστορία του τόπου του και μάλιστα την πνευματική του ιστορία, που είναι η μονιμότερη αξία του πολιτισμού και της ζωής ενός έθνους.» Με αυτή την παρατήρηση προσφέρει στην λιπόσαρκη βιβλιογραφία της ελληνικής τέχνης και ειδικότερα της ζωγραφικής, μερικές απόψεις του για το έργο του Μπουζάνη, Γουναρόπουλου και Χατζηκυριάκου. Με την ευκαιρία αυτή μάς δίνει ο συγγραφέας με χονδρές γραμμές επισκόπηση της εξέλιξης των νέων μορφών της ευρωπαϊκής και ειδικότερα της γαλλικής τέχνης, με έκδηλά την προτίμησή του στις νέες μορφές της ζωγραφικής. «'Εχουμε—λέει—αυτό κίνημα, άεροπλάνα, ώτομοτρίξ, ραδιόφωνο, ασύρματα και σε λίγο τηλεόραση και ατομική ενέργεια.

»Κι' όλα αυτά τα βρίσκουμε φυσικά και λογικά και χρήσιμα... Γιατί δε θά 'πρεπε να περιμένουμε κι' η τέχνη να αισθανθεί τον αντίκτυπο αυτό, να συντονιστεί με την άλλη ζωή;» Να επιτρέψει όμως στον

«αίσθαντικό ποιητή» (όπως κάποτε με χαρακτηρισία...) να θυμίσει στον εξαιρέτο ιστορικό και ερμηνευτή της τέχνης πως τα σύνεργα τη εποχής μας σέρονουν πολύ αντικαλλιτεχνικό φορτίο και λάσπη. Και πότε καταθλιψη στη ζωή. Κι' η τέχνη θέλει Δόν Κιχώτες, τους Σκελετόβραχους, τους μικρούς Δόν Κιχώτες της Μιλλιέξ, θέλει τους Ουτοπιστές των αλλοτινών χρόνων. 'Είναι λάθος παρατηρεί ο Χάξλεϋ πως «η ανθρώπινη φύση έχει αλλάξει ριζικά μέσα στα τελευταία λίγα χρόνια, και πως ο σημερινός άνθρωπος είναι η τουλάχιστον έπρεπε να είναι σύριζα διαφορετικός απ' τους προγόνους του». Κι' ο Καρθαίος χαρακτηρίζει σαν «ποτάμι της διαβατάριχης μόδας» μερικές «έγκεφαλικές θεωρίες και μόδες γεννημένες από την ανάγκη της άλλης και της κάθε θυσία πρωτοτυπίας» για να καταλήξει στο Σίλλερ που λέει: «η περιοχή όπου δρα η ποίηση (και γενικά η τέχνη, σημειώνου με εμείς) είναι το σύνολο της ανθρώπινης φύσης». Αυτό τα γράφω γιατί τρέφω βαθύτατη εκτίμηση στο πρόσωπο και στο έργο του κ. Εὐαγγελίδη και γιατί στην πρόσφατη μελέτη του «'Η τέχνη του Γύζη»—που δημοσιεύτηκε στο τεύχος της «Ν. 'Εστίας» της 1)12)51—χαράσσει μερικά ανεπανόρθωτα λόγια: «'Είναι δύσκολο να κρίνει και να εκτιμήσει κανείς το έργο του Γύζη πενήντα χρόνια ύστερα από το θάνατό του, σήμερα που μιὰ μεγάλη εταναύσταση αναποδογύρισε τα καθιερωμένα βίθρα της τέχνης και μάς έδωσε καινούργια κριτήρια για την αξία της. "Αν θελήσουμε ν' αντικρύσουμε το έργο αυτό από τη σημερινή σκοπιά της τέχνης... θά μάς φαινότανε σαν επιτηδευμένο στην ευφάνταση και λιγωμένο στην έκφραση, ψλοδοθυμένο στην έκτέλεση και κοινοτυπικό ή έκζητημένο στα θέματα». 'Ομως η αληθινή τέχνη έχει το «άωτο στοιχείο, κι' ο Γύζης είναι μεγάλος και ζωντανός τεχνίτης γιατί έκανε αληθινή Τέχνη.

Κλ. Καρθαίος: «'Οθέλλος του Σαίξπηρ».

Σε πρόσφατη έκδοση του «'Ικαρον» έκυκλωφόρησε η μετάφραση του «'Οθέλλου» από τον Καρθαίο, με σημειώματα

του μεταφραστή και εισαγωγή του Σέγουελλ, καθηγητού της έδρας του Βύρωνα. 'Αλλη μιὰ δημιουργία του διαλεχτού ποιητή και γλωσσολόγου, του γνώστη των θεατρικών πραγμάτων, του σοφού και του αληθινού ανθρώπου. Γιατί η απόδοση του Θεοβάλτες και του Σαίξπηρ στην ελληνική από τον Καρθαίο ισοδυναμεί με πραγματική δημιουργία. Καιρός όμως να μάς αποδώσει και τους έλληνες τραγικούς. 'Είναι ο μόνος που μάς απομένει για τούτον τον άθλο.

Ι. Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΙΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

'Ενας από τους νέους συμπολίτες μας που υπηρετεί την τέχνη και ειδικότερα τη γλυπτική και ζωγραφική, είναι ο κ. Λεάνδρος Τσιμέντης του οποίου η αλματώδης εξέλιξη προκαλεί το θαυμασμό των φιλοτέχνων. 'Ο κ. Τσιμέντης νεώτατος στην ηλικία είναι γιός του παλιού συμβολαιογράφου του Αιγίου Βασιλάκη Τσιμέντη ο οποίος από χρόνια είχε εγκατασταθεί στη Θεσσαλονίκη και γι' αυτό ο θεός κλλιτέχνης είναι εντελώς άγνωστος στην πόλη μας: πού όμως δεν πάει να νοσταλγεί, γιατί εδώ προτίσκει το φως της ημέρας κι' έζησε τα μικρά, παιδικά του χρόνια.

Μετά υπό λαμπρές σπουδές στη Σχολή Καλών Τεχνών της 'Αθήνας πήγε στο Παρίσι κι' ώ: υπότροφος συμπλήρωσε τις σπουδές του. Πνεύμα άνήσυχο κι' ερευνητικό μέσω της τέχνης του αναζητάει άνώτερα ιδιαιδικά ποτισμένο απ' το άρχαιο πνεύμα και τον άρχαιο κόσμο τον όποιον προσπαθεί να ζωντανέψει με τη σμίλη και το χρωστήρα. Τόν πειρασμένο Δεκέμβρη στην αΐθουσα εκθέσεων του ξενοδοχείου «Κεντρικό» είδαμε από κοντά την τελευταία του εργασία.

Τα θέματά του όσα δέν ήταν παρμένα απ' τον άρχαιο μύθο (ένος θαυμάσιος «Πάν» μερικά «έκμαγεία μάσκας») ήταν εμπνεύσεις απ' τον κόσμο των ιδεών («Δοκιμασία Φίους», «Σαρκοσμός» κ.α.) που επίσης έχει βαθειά μελετήσει ο καλλιτέχνης. Στα τριάντα έργα που παρουσίασε, γλυπτά και ζωγραφικά, ματαιώς

αναζητήσαμε δείγματα της νέας τεχνολογίας των αφηρημένων συλλήψεων, των υπερβολών και των χρωμαστικών δογίων. Δεν απομακρύνεται καθόλου απ' την παράδοση και την υπηρετεί με πίστη.

Είναι παρήγορο ν' ανακαλύπτουμε κάθε τόσο κι' ένα νέο Αιγίεα, αφιερωμένον στη διακονία του ωραίου. Οί καλλιτέχνες όμως έκτος απ' τους καλούς λόγους που τους προσφέρουμε, έχουν ανάγκη και κάποιας υλικής συνδρομής. Και δέν είδαμε στην τελευταία έκθεση του κ. Τσιμέντη κανένα όνομα Αιγιέως αγοραστοῦ.

Σ. Κ.

ΕΝΑΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΑΙΓΙΩΤΙΚΑ ΚΑΡΔΙΟΧΤΥΠΙΑ

Φίλοι μου,

Χαιρετίζω την έκδοση της «Αχαϊκής Έστίας» σά μιὰ υπόσχεση και προσφορά στο νεοελληνικα γράμματα.

Είναι αλήθεια πώς οι παλμοί και οι λογισμοί της καρδιάς του Αιγίου σφιχτοδένονται με την πανάρχαια και τη νεοελληνική ιστορία. Και πώς από τούτη τη γωνιά της αχαϊκής γης έκαμαν παντού και πάντα σά θείο δώρημα την παρουσία τους ο λυρισμός και η ευαισθησία. Γιατί λυρισμός και ανάταση ψυχής ήταν ή παρουσία του Αιγίου σαν πολιτικού και θρησκευτικού κέντρου της Αχαΐας, και έργα τέχνης ήσαν οι ναοί του Όμαγρίνου Διός και της Παναχαιάς Δήμητρος. Και λυρισμός και σκιρτήματα καρδιάς έφεραν τὰ βήματα των προκρίτων της Αχαΐας και των Καλοβρυτών με τον όνειρο παρμένο και πολυμήχανο Παπαφλέσσα στο σπίτι του Παν. Δεσποτόπουλου στο Αίγιο, για ν' αποφασίσουν στις 26 Ιανουαρίου 1821 τον ξεσηκωμό της φυλής και να όρίσουν για έναρκτήρια ημέρα του αγώνα την 25η Μαρτίου. Κι' ακόμα τó «ας πάει και τó καληάμπελο» του Λόντου—που τόσο άξια τον ανιστορεί ό συμπολίτης Άριστος Σιαυρόπουλος—τραγουδι είναι και κραυγή. Και τὰ αιγιώτικα καρδιοχτύπια φέρνει άργότερα ό Λόντος στο Μεσολόγγι. «Στις 10 Δεκεμβρι-

ου 1822—μάς θυμίζει ό Γιώργος Παπαγεωργίου στο 1ο τεύχος της «Αχαϊκής Έστίας»—μπήκε στο Μεσολόγγι ό Αιγιώτης στρατηγός Άνδρέας Λόντος με τους 200 πολεμιστές του και τους καπετανέους. Γ. Ροδόπουλο, Α. Παπασταθόπουλο, Α. Κανελλόπουλο, Κ. Δημητρίου κ. ά.» Πλάϊ, πλάϊ με τó Μάρκο Μπότσαρη, ό Λόντος με «τους ήρωϊκούς Βοσπιτοάνους» στέλνουν τó κανονίδι και τὰ καρδιοχτύπια των έλευθέρων πολιορκημένων, που τὰ 'κανε καρδιοχτύπια του και τραγούδια ό έθνικός μας ποιητής, κι' έστελνε στο Μεσολόγγι την κραυγή του: «Βάστα, κσημένο Μεσολόγγι, βάστα !...»

Μου διάβαζε κι' έκλεγε λίγες ημέρες πριν από τó θάνατό του ό αλχημόνητος φίλος και συμπατριώτης Μιχάλης Ροδάς τó κύκνειο τραγούδι του—«Γα πρώτα μου χρόνια»: «Τότε αντίκρισα τó Αίγιο. Μια πολιτεία που μου φαινότανε σαν παρμαῦθι μπροστά στη φτώχεια και στη γύμνια του χωριού, και τó παραμῦθι πήρε ένα σχήμα έκθαμβωτικό όταν οι πρώτες άχτίνες του ήλιου έπεσαν στον τρούλο της Φονερωμένης και τον έχρυσώσαν... Σε λίγο θά ήμωνα και έγω ένας από τους ανθρώπους της πολιτείας που είχε την ευτυχία να λούζεται πρώτη από τó ήλιοφώς». Και τó χειρόγραφο έτρεμε από τον συγκινημένο παλμό του χεριού του φίλου που συνέχιζε τó διάβασμα των πρωτινων του χρόνων κι' όλο κ' έκλαιγε: «Ήταν μιὰ έποχή πυρετού για μόθηση και γράμματα και τους δασκάλους τους έβλεπα σά θεούς... Τό Αίγιο είχε τó ευτύχημα να περάσουν από τó σχολαρχείο και τó γυμνασιο άριστοι δάσκαλοι και ν' αφήσουν έποχή... Στά μετέπειτα χρόνια πέρασαν από τó Γυμνάσιο του Αιγίου δύο έξαιρετικοί άνθρωποι των ελληνικών γραμμάτων, ό ποιητής Ι. Γρυπάρης και ό διηγηματογράφος Άντώνης Τραυλιαντώνης. Πνευματικοί πατέρες που άφησαν τις καλύτερες αναμνήσεις στη μαθητική νεολαία». Κι' ακόμα: «Ή κοινωνία του Αιγίου είχε μιὰ θέση διακριτική ανάμεσα στις έλ-

ληνικές επαρχίες. Κοινωνία πραγματικά άριστοκρατική με τους αγώνες της στην πατρίδα, στην πολιτική, στην κοινωνική πρόοδο, στο μεγάλο έμποριο της σταφίδας». Και του νοσταλγού τὰ καρδιοχτύπια ξεχείλιζαν στα μάτια—που αλί! για τελευταία φορά τὰ 'βλεπα...

Νά γιατί, φίλοι μου, υποδέχομαι με ιδιαίτερη συγκίνηση την «Αχαϊκή Έστία», που θά μάς προσφέρει τó λυρισμό και την ευαισθησία της αχαϊκής γης—της πατρώας μου γης... Πιοιεύω, άλλωστε, τόσο πολύ πώς ή ανθρώπινη ευαισθησία και ή Γέγη μπορούν ν' αξιοποιηθούν τὰ έγκόσμια πέλματά μας και να μάς φέρουν πλησιέστερα στον άληθινό άνθρωπο και στο Θεό !...

Ι. Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Αΐθουσα Έμπερικού Συλλόγου : Έκθεση Α. Δάλλα.

Ό αυτοδίδακτος ζωγράφος μας Δάλλας άξιζει κάθε έπαινο και κάθε υποστήριξη γιατί υπηρετεί την τέχνη με μεγάλη πίστη κι' άφοσίωση. Ξεκίνησε από μογίαν τζής και έπιγραφικούς για να γίνει ό σημερινός ζωγράφος που με λίγη σπουδή κοντά σ' ένα δίσκαλο, θι μάς έδινε πολλά. Χωρίς υπερβολές ό Δάλλας θά γίνονταν ένας καλός πορτρατίστας, γιατί όλη ή μέχρι σήμερα εργασία του σε πορτραίτα είναι αξιόλογη και δείχνει τη δύναμη του καλλιτέχνη στο δύσκολο αυτό κλάδο της ζωγραφικής. Ό Δάλλας είναι αυτοδίδακτος και γι' αυτό δυσκολεύεται πολύ στο σχέδιο. Παρουσίασε έβδομηνταπενταίον έργα. Άν και τὰ περισσότερα ήσαν αντιγραφές έν τούτοις βλέπουμε καθαρά πώς «τó χρώμα τον παρυσύρει εις βίρος του σχεδίου». Τό σχέδιό του τις πιο πολλές φορές είναι άιεχνα που μαζί με τó φρέσκο και καθαρό τον χρώμα δέν μπορούν να υποταχθούν σε μιὰ έννοια συνόλου και να δημιουργήσουν άτμόσφαιρα. Έν τούτοις μερικοί από τους πίνακές του

μάς σταμάτησαν με την λιτότητα, τó φωτισμό, την προοπτική και την άρμονία των χρωμάτων.

Ή «λιμούλα» του είναι άρκετά συμπαθητική. Είναι άποδοσμένη με δύναμη. Οί τόνοι των χρωμάτων δημιουργούν μιὰ ευχάριστη διάθεση στο μάτι και ξεκουράζουν την άίσθηση. Άπ' την τελευταία του εργασία ξεχωρίζουμε άκόμα, τὰ «Γαρύφαλλα» και τó «Γλέντι». Δέν κατορθώνει όμως ν' αποδώσει όπως πρέπει τὰ πιο βαθύτερα ψυχικά άισθήματα. Χαρούμενη ή μελαγχολική, ή διάθεση που βγαίνει από κάθε του πίνακα, ουσιαστικά, δέν άγγίζει τον έσωτερικό κόσμο τ' ανθρώπου.

Οί λίγες του άκουαρέλλες έχουν χάρη, φρεσκάδα και δροσιά. Κι' αγοράστηκαν μερικές γιατί τó κοινό ζητάει από μιὰ ζωγραφία, ξεκούραση, άνεση, και άπαλότητα. Όμως απ' την έκθεσή του έλειπαν οι προσωπογραφίες, έκτος από δυό τρεις παλιές. Γιατί τάχα; Έμεις σά φίλοι θά του συστήσουμε, κι' άλλοι του τó χουν πεί, να καταπιαστεί σοβαρά κι' άποκλειστικά με την προσωπογραφία. Τό πορτραίτο είναι για τó Δάλλα. Άς δοκιμάσει και θά δει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. ΦΑΝΕΛΛΗΣ

Ό Κωνσταντίνος Φανέλλης ήταν ένας από τους καλλίτερους έλληνες ζωγράφους. Γεννήθηκε τó 1791 κι' από μικρός πήγε στο Άγιον Όρος όπου και διδάχτηκε τα πρώτα μαθήματα της ζωγραφικής, κοντά στους άγιογράφους καλογέρους. Στη Ρώμη και στη Φλωρεντία έσπούδασε μιὰ όλόκληρη τετραετία, κι' ύστερα γι' άρκετόν καιρό εργάστηκε ως ζωγράφος στη Γερμανία, «επιούρας εκεί σοβαρώς τó ενδιαφέρον των καλλιτεχνικών κύκλων της εποχής του...» Νοσταλγούσε όμως πολύ την ύπόδουλη πατρίδα του. Γι' αυτό άφησε σύντομα τη Γερμανία και γύρισε στην όμορφη Βλαχία του. Την έποχή εκείνη στη μικρή μας πολιτεία άνθούσε σαν παρθενικό κρίνο μες τη μαυρίλα και την κα-

κά ἔγγραφα» περιμένουν νὰ τοὺς κοινοποιήσουν ἐπίσημως», ἀφοῦ ἡ σχετικὴ ἀπόφαση, τοῦ δικαστηρίου ἔχει ἐκδωθεῖ ἀπὸ τοῦ 1948 καὶ πρέπει νὰ ἔχει κοινοποιηθεῖ στὸν τότε δῆμαρχο ; Καὶ ἀπὸ ποῖον περιμένουν νὰ τοὺς δώσει τοὺς ἐπισημοὺς καταλόγους τῆς ἀπογραφῆς; ἀφοῦ ὁ κ. Σπ. Παπαδημητρίου, συνάδελφος τοῦ ἐπιστόλογράφου, ὡς ἐντεταλμένος τοῦ ὑπουργείου μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀπογραφῆς ὑπέβαλλε τὴν ἐκθεσὴ του μαζί μὲ τοὺς καταλόγους, τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις κ.τ.λ. εἰς τοὺς τότε ἀρμοδίους ;

Ποῖος ἔχει αὐτὰ τὰ «γραπτά» καὶ δὲν τὰ δίνει ; Καὶ γιατί τὸ Δ. Σ. τῆς βιβλιοθήκης κάθεται μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια καὶ περιμένει πότε θὰ τοὺς δώθουν τὰ «γραπτά ποὺ μένουν !» καὶ δὲν ἐνεργοῦν «ὡς κατὰ Νόμον κύριοι» νὰ τὰ πάρουν ;

Αὐτὰ ἔχει νὰ πεῖ ἡ «Ἀχαϊκὴ Ἔστια». Τώρα, ὅσον ἀφορᾷ τὸν δῆμαρχό μας ἀγαπητὸ κ. Σταυρούλοπουλο, εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὸν ἐκτιμοῦμε καὶ τὸν σεβόμαστε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Τὸν ἀγαπᾶμε γιατί ξέρουμε πόσο ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ πνευματικὰ ζητήματα τοῦ τόπου μας, ἀδιάφορο ἂν δὲν κάνουμε μικροπολιτικὴ γύρω ἀπ' τ' ὄνομά του, κι' ἂν δὲν ξέρουμε νὰ τὸν κολακεύουμε ὀπως κάνουν μερικοὶ ἄλλοι.

Ἐκδόσεις

«ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΜΟΡΙΑ»

Ὁ νέος χρόνος ἔφερε σὲ φῶς μιὰ καινούργια γιὰ Μοραίτικη ἔκδοση : Γὰ «Χρονικὰ τοῦ Μοριᾶ». Πρόκειται γιὰ ἓνα περιοδικὸ δημοσίευμα, ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ συγκεντρώσει στίς σελίδες του τὴν ἱστορίαν, τὴ λαογραφίαν, τὴν τέχνην καὶ τὴ ζωὴν ὅλου τοῦ Μοριᾶ.

Ἔργο ἀξιόλογο γιὰ ἓνα τόπο πολιτισμένο κι' ἱστορικόν. Συμπληρῶνει ἓνα κενόν, ποὺ σ' ἄλλους τόπους τὸ καλύπτουν παρόμοια δημοσιεύματα :

Τὸ πρῶτο τεῦχος μὲ τὸ περιεχόμενό του—«Χρονικὰ τῶν Δολιανῶν», «Χρονικὰ τ' Ἀναπλιῶν», «Ὀλυμπιακά», κ.λ.π.—φανερώνει μὲ πόση φροντίδα, νοικοκυροσύνη κι' ἀγάπη συντελεῖται τὸ ἔργο ἀπ' τὴ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ τὴν ἀποτελοῦν καὶ τῆς Ἀχαΐας—Νύσης Μεσσηνέζης, Βέρροιοις Κοσμάς—ἐκλεκτοὶ πνευματικοὶ ἐργάτες.

Χαιρετίζουμε μὲ θαυμασμὸ τὴ νέα ἔκδοση καὶ εὐχόμαστε ἐπιτυχία τόσο σ' αὐ-

τὴ ὅσο καὶ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἴδρυση, μιᾶς «Ἐταιρίας Μελετῶν τοῦ Μοριᾶ», καὶ ἐνὸς «Ἀρχείου Μελετῶν τοῦ Μοριᾶ», ποὺ δραματίζονται οἱ συμπαθεῖς ἐκδότες «γύρω ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ συγκεντρωθοῦν ὅσοι διανοούμενοι Μοραίτες ἔχουν τὴ φλόγα τῆς ἔρευνας κι' ἀγαποῦν τίς μελέτες».

Εἰδήσεις

Ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴ ἐπεφύλαξε τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ στὰ «Ρουμπαγιά» τοῦ Ὁμάο Καγιάμ ποὺ ἐξέδωσε ὁ «Ἀετός» σὲ μετάφρασι τοῦ Πατρινοῦ λογοτέχνη κ. Π. Χρονόπουλου. Πιστεύεται ὅτι τὸ Πάσχα θὰ κυκλοφορήσουν σὲ δευτέρῃ ἔκδοσι.

—Στὸν διεθνή ποιητικὸ διαγωνισμὸ τῶν Συρακουσῶν τοῦ 1951 ὁ διαλεκτὸς μας πεζογράφος κ. Νότης Ρουσιάνος βραβεύτηκε καὶ πῆρε ὡς ἔπαινον, δίπλωμα καὶ ἀργυροῦν μετάλλιον.

—Στις 9 Φεβρουαρίου ἔγινε στὴν Πάτρα πάνδημος ἔρανος γιὰ τὴν προτομὴ τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητῆ Κωστῆ Παλαμά.

—Μαθαίνουμε ὅτι ἡ Ε.Φ.Α. ἐτοιμάζει ν' ἀνεβάσει ἓνα θεατρικὸ ἔργο. τοῦ Μπόγρη ἢ τοῦ Ξενόπουλου.

ΔΙΩΡΘΩΣΗ : Στὸν 25 στίχο τῆς 2 στήλης, τῆς σελίδος 33, τὸ «δὲν ἀφίνουν τοὺς παλαιούς» νὰ διαβαστεῖ «δὲν ἀφίνουν ἀδιαφόρους τοὺς παλαιούς».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. **Τάκ. Δόξα.** Πήραμε τὸ βιβλίον. Θὰ κριθεῖ τῆς ἐπόμενου. Περιμένουμε συνεργασίαν **Μιχ. Μίλη.** Περιμένουμε κάτι καλλίτερον. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλά σας λόγια **Ν. Βουργ.** Ὅπως βλέπετε δημοσιεύεται **Μ. Χελ.** Ἡ «Ἀυτοκτονία» μᾶς ἐστάλη ἀπὸ τὸν κ. Βαϊᾶνο. **Ι.Π. Κουτσ.** Σὰς ἀπαντοῦμε ἰδιαιτέρως. Εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλα. **Ν. Μεσσην.** Πήραμε τὰ «Χρονικὰ τοῦ Μοριᾶ». Περιμένουμε κάτι δικό σας. **Μ. Πέτρ.** Ἔχετε δικίον. Εὐχαριστοῦμε. **Γ. Καραλῆ.** Περιμένουμε συνεργασίαν. Εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλα **Κ. Τριαντ.** Δὲν εἶχαμε καινούργια ἀπάντησή σας Γιατί ; **Τ. Παπᾶ.** Μᾶς δώσατε μεγάλη χαρὰ μὲ τὸ γράμμα σας. Σὰς γράφουμε ἰδιαιτέρως.

ΕΠΙΠΛΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΜΑΝΩΛΙΔΟΥ

ΤΕΧΝΗΝ ΚΑΙ ΑΝΤΟΧΗΝ σὰς ἐξασφαλίζουν 25 ἐτῶν πείρα. Οἰκονομικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ διότι διαθέτομεν τὰ τελειότερα βιομηχανικὰ μέσα.

Ἄνευ ὑπερβολῆς, κατέχομεν πρωτεύουσαν θέσιν ἐν Ἑλλάδι

ΕΠΙΠΛΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ—ΕΜΠΟΡΟΙ—ΝΑΥΤΙΚΟΙ

“Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ,”

Πωλεῖται εἰς τὸ Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου

(Ἐναντι Φαρμακείου Λινάρδου)

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Νόμῳ :

Γιάν. Ἀνδρικόπουλος : Νικ. Σουλιώτη 14

Γ. Θ. Παπαγεωργίου : Ἄν. Λόντου 45

Ἐπεύθυνος τυπογραφείου :

Ἰωάν. Κουκόπουλος : Ὁμαγυρίου Διὸς 20

Τυπ. «ΕΡΕΥΝΑΣ»—Αἴγιον